

140
1959/3

Վ Ե Ն Ե Կ Ե Կ Ե Կ Ե Կ Ե

№ 2 ՄԱՅՅՈՂՅԱԿՈՒ 1959

თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა სახალისო
ხიმლერისა და ცეკვის ანსამბლის მონაწილე

საქმობნოს ზუჯინჯედი დღე

ნან. დ. ნოდარისა და თ. ხაშონაძისა

ურჩალოს გასულ ნომერში ჩვენ მოგიყვით ახალი შედარებითი გეგმის ისეთ უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე, როგორც არის მძიმე მრეწველობა, ენერჯეტიკა, სოფლის მეურნეობა.

ახლა ვნახეთ, რა დონეზე აიყვან ჩვენი ხალხის ცხოვრებას მეურნეობის ამ უმნიშვნელოვანესი დარგების ასეთი დიდი ზრდა.

დაეწყეთ: უბრალო, ყველასათვის გასაგები მაგალითით. ჩვენს ქვეყანაში დაახლოებით ასი მილიონი ქალი ცხოვრობს—თქვენი დედებო, დები, ბებიებო, შოდა, 1965 წელს გამოშვებული ქსოვილი კაბებზე და რომ იქცეს ქოვილი ქალი 25 კაბას შეიკრავდა. ასე რომ, ყოველ შთაგანს ორ კვირაში ახალი კაბა ექნებოდა.

1965 წელს ჩვენი მსუბუქი მრეწველობა 500 000 000 მეტრ შალის, 625 000 000 ხელის, 1425 000 000 აბრე-შუმისა და 8. 000 000 000 ბამბულის ქსოვილს გამოუშვებს. ეს ციფრები რომ ადვილი გასაგები იქნეს, ისევ მაგალითი მოვიშველით. 1965 წელს გამოშვებული ქსოვილის ფაბრიკაში—10 620 000 000 მეტრი, კილომეტრებში გადავიყვანოთ, მივიღებთ 10.620 000 კილომეტრს. თუ თქვენ გეოგრაფია კარგად იცით, ალბათ გახსოვთ: ეკვატორით დედამიწას 265-ჯერ შემოვივლით და გარშემო. კიდევ მეტი! ამ ქსოვილისაგან მოვარება და ჩვენ პლანეტას შორის 28 ბილიკი ვავიგებოდა.

1965 წელს ჩვენი ქვეყნის მოსახლეობა 2-ჯერ მეტ რიხსა და ხორცის პროდუქტებს მიიღებს.

თქვენ დედებს რომ ხაოჯახო საქმე შეუმსუბუქდეს, სახელმწიფო დღევანდელზე 3,5-ჯერ მეტ სარცეს მანქანებს გამოუშვებს.

დიდად, დაახლოებით 4,5-ჯერ გაიზრდება ტელევიზორების გამოშვება.

ჩვენ ამ მოხლოდ ზოგიერთ ციფრს ვახსებებთ, აქედან კი შეიძლება წარმოდგენა იქონიოთ სხვა ციფრებზედაც.

როგორ, რა საშუალებით მოხდება ფართო მოხმარების საგნებისა და კვების პროდუქტების ასეთი დიდი ზრდა? ამის საშუალებას მძიმე მრეწველობის და ხოფ-

ლის მეურნეობის ზრდის დიდი ტემპი იძლევა, რის შესახებაც წინა ნომერში გვექონდა საუბარი. მძიმე მრეწველობა შეიძლება მანძილზე საშუალებას მოგვცემს ავაშენოთ 250 ხორციკომბინატი, ათასი რიხის გამამუშავებელი და ორასი ახალი საონსერგო ქარხანა. ამავე პერიოდში დამთავრდება მსუბუქი მრეწველობის 114 უკვე დაწყებული და 156 ახალი საწარმო.

მოსახლეობისათვის საქართველოს ხალხებისათვის დიდი როლს შეასრულებს ქიმიური მრეწველობა. ხელოვნური ბოქოს დამზადება 20-ჯერ გაიზრდება. ამ ციფრებს თუ დააკვირდებით, კარგად დაინახავთ რაოდენ გულუხვად ამარაგებს მძიმე მრეწველობა თავის უმცირეს ძმებს—მსუბუქ და ქიმიურ მრეწველობას.

ახლა საცხოვრებელ სახლებზე ვილაპარაკოთ. ჩვენს ქვეყანაში ძალიან ბევრს აშენებენ. მარტო უკანასკნელ 5 წელიწადში იმდენი საცხოვრებელი სახლი აშენდა, რამდენიც მეფის რუსეთის ქალაქებში იყო მთლიანად. შეიდი წლის განმავლობაში კი მარტო სოფლად შეიდახი ათასი სახლი აშენდება; ყოველ ოჯახზე ის სული რომ ვიანგარიშოთ, მაშინ ამ შეიდახს ათას ახალ სახლში 35 მილიონი ადამიანი შესახლება.

ეს სოფლად!

ქალაქებში და დაბებში 7 წლის მანძილზე 650-660 მილიონი კვადრატული მეტრი ფართობის 15 მილიონი ახალი ბინა აშენდება (თითო ბინის ფართობი 44 კვ. მეტრი რომ ვიანგარიშოთ). ყოველ ბინაში 4 სულიანი ოჯახი რომ შესახლება, 7 წელიწადში ახალი ბინით უზრუნველყოფილი იქნება 60 მილიონი ადამიანი. სოფელთან ერთად ეს ასი მილიონია, ასე რომ, საბჭოთა კავშირის მოსახლეობის თითქმის ნახევარი 1965 წლისთვის ახალ ბინებში შესახლება. გახსოვთ, რამდენი მცხოვრებია დიდ ბრიტანეთში? 51 მილიონი, არა? საფრანგეთში კი—44, ხომ? ასე რომ, ჩვენს ქვეყანაში აშენებულ ბინებში ორი ულადესი კაპიტალისტური ქვეყნის მოსახლეობა მოთავსდებოდა.

სად, რომელ ქვეყანაში უშენებიათ ამდენი? არსად, ცხადია! თქვენ ახლა პატარები ხართ, მაგრამ გაიზრდებით და ყველა თქვენგანს საკუთარი ოჯახი ექნება. ასეა მიწყობილი ცხოვრება. და ახლა, როდესაც თქვენ ამაზე სრულიად არ ფიქრობთ, ამაზე ფიქრობს მთავრობა, კომუნისტური პარტია, ჩვენი ხალხი.

თქვენ რომ გაიზრდებით, იმ დროისათვის საშუალო კვირა 30-35 საათამდე შემცირდება და კვირაში ორი დღეც შეიძლება დაეკარგოს. რა დარგშიც არ უნდა იმუშაოთ, ზეინკალი იქნებით, ინჟინერი, თუ ფოლადის მდნობელი, ბევრი თავისუფალი დრო დაგარჩება იმისათვის, რომ იყოიხოთ, გაერთოთ კინო-თეატრებში, იმეცადინოთ სპორტში.

საბჭოთა
ეთიკა

საბჭოთა
ეთიკა

საბჭოთა კავშირში იქნება მსოფლიოში ყველაზე მოკლე სამუშაო დღე.

1965 წლის ბოლოსათვის კანონდანიადგარების რაოდენობა 115 ათასს მიაღწევს. ყოველ კოლმეურნეობას და საბჭოთა მეურნეობას თავისი კინონადადგარი ექნება.

აშენდება ასამდე ახალი ტელესადგური.

ორჯერ გაიზრდება ტურნალ-გაზეთების რაოდენობა. 1965 წელს გამოიცემული იქნება 1 600 000 000 ეგზემპლარი წიგნი, თითქმის 8 წიგნი ადამიანზე, ანუ 30-40 წიგნი ოჯახზე.

ძველ რომაელებს ერთი გამოთქმა ჰქონდათ: „ვიავიტა“. „ვია“—ქართულად გზას ნიშნავს, „ვიტა“—სიცოცხლეს. გზა სიცოცხლელი—ამბობს ეს გამოთქმა. შეიძლება ეს გზავიადეულიც იყო, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ გზის გარეშე მარტლაც შეუძლებელია ნორმალური ცხოვრება.

სკოლას რომ აშენებთ, მასალის მიწოდება საჭირო. თუჯს თუ ადნობთ, ქვანახშირი და მადანი უნდა მიწოდოთ ქარხანასთან...

ამ საქმეს ტრანსპორტი აკეთებს.

ტრანსპორტი—ეს რკინიგზაა, საავტომობილო და სამდინარო გზებია. ტრანსპორტი—ეს მატარებელი, ავტომობილი, გემი და თვითმფრინავია.

ჩვენი საშობლოს გზებზე დღე და ღამე გალაკეთ: მანქანები, ნახშირი, ქალაღლი, კონსერვები, ნავთი... საკმარისია ტრანსპორტის შეჩერება ერთი დღითაც, რომ შეჩერდეს ფაბრიკა-ქარხნები, ვაჭრობა; ქვეყანამ და-კარგოს თავისი პული. შეეცადეთ წარმოიდგინოთ ცხოვრება ტრანსპორტის გარეშე; სცადეთ და ნახეთ, რომ მართლაც, მართლანი იყენენ რომაელები, რომ ამბობდნენ: „ვია-ვიტაო“.

ყველაზე გავრცელებული ტრანსპორტი ჩვენში რკინიგზაა. ორთქლმავალი დიდხანს ყველაზე ღონიერ ტრანსპორტად ითვლებოდა, მაგრამ იგი ვერ გამოდგა ისეთი ძლიერი და მძლავრი, როგორც ჩვენ გვეჩვენება, თანაც ძალზე „ღორმუტელოა“—უზომო ქვანახშირს

უღაპავს. როგორ გგონიათ, რა არის საჭირო იმისათვის, რომ რაც შეიძლება მეტი ტვირთი იქნეს გადაზიდული? ამისათვის, ცხადია, საჭიროა ჯერ ერთი, მეტი ვაგონები იქნეს ორთქლმავალზე გამოვლად მოძრაობდეს. ესე მეტარებელი რაც შეიძლება სწრაფად და, მეორე, იგი, საჭიროა მეტი ძალა და სისწრაფე. ჩვენს ორთქლმავალს ეს თვისება არ გააჩნია, ამიტომ ცვლიან მას ელმავლით, რომელიც მასზე ზევად სწრაფად და ძლიერად ელექტრომავალი არ მოიხიზებს არც კუვანახშირს, არც ნავთს, არც წყალს და არც ცეტსლფარეშს. იგი ელექტროენერჯით მუშაობს და ამიტომ მარტო რკინიგზაჲ კი არ სჭირდება, არამედ ელექტროფიცირებული რკინიგზა.

ელექტრომავალს ბოლო ხანებში ძმა გაუჩნდა და, უნდა ითქვას, მართლაც ღირსეული ძმა. ეს თბომავალია. იგი თვითონ იმუშავებს ელექტროენერჯიას და ამიტომ არ სჭირდება საპეტალარო ელექტროხაზები. მასში თბოელექტროსადგურია მოწყობილი. მომავალში თბომავლებით და ელმავლებით იქნება გადაზიდული ტვირთის უდიდესი ნაწილი — ხა-ს-პროტისტი.

შვიდწლედში გაყვანილი იქნება 9000 რკინიგზის ხაზი და 8000 მეორე ხაზი. რკინიგზაზე მეორე ხაზის მნიშვნელობა ძალზე დიდია, საქმე იმაშია, რომ ორხაზიან გზაზე მატარებლებს ერთმანეთისათვის ცდა არ სჭირდებათ, მოძრაობა არ წყდება და დროის დიდ ეკონომიას ვაღწევთ.

რკინიგზას კარგი მოადგილე ჰყავს საავტომობილო ტრანსპორტის სახით. რაც უნდა ზევით იყოს რკინიგზის ხაზები, მას ყველგან ვერ შეიყვან, ყველა კომუნიკაციას, ყველა ქარხანას ვერ მოუყენებ, ავტომობილით კი სადაც გინდა მიიტან ტვირთს. მოკლე მანძილზე ტვირთის გადატანა მანქანებით სფობია, მთი უფრო, რომ ახალი მანქანები თითქმის იმდენსავე ტვირთს ზიდავენ, რამდენსაც რკინიგზის ვაგონები. მანქანასაც უნდა გზა. მართალია, არა რკინის, მაგრამ მაინც გზა. ამიტომ შვიდწლედის მანძილზე საავტომობილო გზების სიგრძე სამჯერ გაიზარდება.

ტრანსპორტის ყველაზე ახალი სახეობა ავიოტრანსპორტია. მას არც რკინიგზა სჭირდება, არც გზატკეცილი, — ათასი გზა აქვს ჰაერის ოკეანეში. თქვენ იცით, რა შესანიშნავი თვითმფრინავები ააგეს ჩვენში. მართა "ტუ-114" რად ღორს არც ერთ ქვეყანას მსოფლიოში არა ჰყავს ასეთი ძლიერი თვითმფრინავები. შვიდწლედის მანძილზე ზევით ახალი საჰაერო ხომალდი შეიქმნება ჩვენს ქვეყანაში. საავიაციო ტრანსპორტი წვერ მეტ ხალხს გადაიყვანს, ვიდრე ახლა გადაჰყავს.

ფრენა მარტო ჰაერში კი არა, მის ზევით, უჰაერო სივრცეში შეიძლება. გასულ წელს სამი ხელოვნური თანამგზავრი იქნა გაშვებული ცაში. მართალია, მათ ჯერ-ჯერობით აღამაინებენ არ გადაიყვან. მაგრამ შეიძლება თამამად ვთქვათ, რომ არც ეს დროა შორს.

ჩვენ ჯერ არ ვიცით როგორი თვითმფრინავები და საკეტები გაკეთდება ამ შვიდწლედში, მაგრამ ცხადია, რომ ახლა მთავარ ანაც ისე მოიხიზნება, როგორც ეს ხუთი წლის წინ იყო.

საინტერესო ეპოქაში ცხოვრობთ თქვენ. ჩვენო პატარა მეგობრებო. ძნელია ყველა იმ ზღვის ჩამოთვლა, რომლებიც თქვენს წინ არის გადავლილი. ამიტომ მოლოდინ, შეგთანხმდეთ, ახლა იმაზე ვილაპარაკოთ, რაც ყველაზე საჭიროა თქვენთვის ახლო მომავალში.

ახლა თუ 12-13 წლისა ხართ, ამ შვიდწლედში ფეხს შედგამთ შრომის საფეხურზე — არჩევთ პროფესიას.

ყოველ თქვენგანს ბავშვობიდანვე აქვს რაიმე მისწრაფება. ერთნი მესაქონლობით არიან გატაცებული, მეორენი მცენარეებს ზრდიან, მესამენი ხელსაქმეს არჩევენ... ეს ყველაფერი შეიძლება ბავშვურ გატაცებად ჩათვალით, მაგრამ ამაზე მაინც ღირს დაფიქრება. რატომ არის, მაგალითად, რომ ერთს საქონლის მოვლა უფრო იტაცებს და არა რადიოტექნიკა, რომელიც არანაკლებ საინტერესოა? ნუთუ შემთხვევითობით უნდა აფხნნათ ის, რომ ბავშვი სათაობით იყარებება ავტოგრაფში. აქ შეიძლება გამართლება ვუპოვოთ იმ გრძნობ-

ბას, რასაც ბავშვი განიცდის, როცა მას საშუალება აძლევენ თითონ მოხსნას სრახნი, ან ჩაებრის საბურავს.

მაინც რით უნდა ავსხნათ ბავშვის სიყვარული მანქანისაში? შეიძლება თვითონაც ვერ ხვდება იგი და უკვე ნაიფნი აქვს ის გასაღები, რომლითაც უნდა მანქანებისა და მექანიკების ჯადოსნური კარები უნდა შეაღოს. ცხოვრება ყველაზე მკაცრი და მომხოვნი მანქანებზეა. იგი არ გახდის კაპიტან მას, ვინც თავისი ცხოვრება ნებით არ დაიწყო.

ძნელია წარმოიდგინო კონსტრუქტორად ის ადამიანი, ვინც თვითონ არ მდგარა ჩარხისა და თავის ხელით არ ესებოდა, არ სწავლობდა მას.

ვენახში, ბაღში, ქარხანაში, ყველგან შეიძლება იმყოფებოდნენ პიროვნების გასაღები, მაგრამ შეიძლება ეს გასაღები, აღვივლად დაკარგო კიდევ. დიას, დაკარგეთ, თუ თქვენ არ მიეჩვენით შრომის და იმ წახსევ კაპიტანად ან იმეორად მონდომებთ გახდომას. ვინ იცის, რამდენია ასეთი ვაი მყოფენ, რომელმაც მხოლოდ იმიტომ განიცადა მარცხი, რომ ეგონა ყველაფერი ადვილად შრომის გარეშე, მალოდინ იყებოდა.

აღმაიანე, რომელმაც იპოვნა, დამკარავა, მაგრამ შემდეგ ისევ იპოვნა თავისი ნაშედეგი მოწოდება; შეიძლება ბევრი გვეთქვოდ, მაგრამ სჯობს თითოეულ თქვენგანზე ვილაპარაკო, იმაზე მეტი, ვინც ახლა ამ სტრუქტურის კითხვებს. ვინ იცის, იქნებ თქვენც გაუბრახნათ თქვენს ნიქს, თქვენს მოწოდებას, რომელიც არც ისე აშკარად, მაგრამ მაინც ირის თქვენში თავს? შეიძლება უკვე ხელში გაქვთ თქვენს პიროვნების ოქროს გასაღები, მაგრამ დაუფიქრებლად უშვებთ მას ხელიდან და თქვენს მოწოდებას იქ ეძებთ, სადაც მას ვერასოდეს ვერ იპოვთ. განა ცოცხალი ჩვენში მომდერალი, რომელსაც ხმა არა აქვს, ცუდი მსახიობი, ცუდი მოციგვედი, მწერალი, რომელიც ცუდად წერს, ექიმი, რომელსაც თავისი ხელობა არ უყვარს, ან მხატვარი, რომელიც ცუდად ხატავს? ქვეყანაზე არ არიან უნიჭო ადამიანები; არიან ადამიანები, რომლებიც აკეთებენ არა თავის საქმეს. არიან ხამწუნაროდ ადამიანები, რომლებმაც თავის მიღრეკილებას საწინააღმდეგოდ აირჩიეს პროფესია. ეს კი ყველა ასეთის ცუდად თავდება. ცხოვრება არ დაინდობს უნიჭო ახტარონობს ან არკიტექტორს, და ყველა იმას, ვინც პროფესიას ისე იჩინებს, თითქოს ჰალტის ყიდულობდეს; რაც შეიძლება თბილად და ლამაზს.

თქვენ, რასაკვირველია, არ იფიქრებთ, რომ ადამიანებს, რომლებიც ახლა თქვენთან საუბრობენ, ცუდი უნდათ თქვენთვის. როგორ შეიძლება ეს უნდოდეს მათ, ვინც თქვენთვის ცხოვრობს, ვინც რეგულაციის პირველ დღეებიდანვე თქვენი ბედნიერებისათვის იბრძვის; და ბოლოს, შევძლებდის ყველამ ციფარი, ყოველი ცალკეული გეგმა თქვენსაში წარუხვან და სიყვარულზე არ მეტყველებს?!

ამ შეიძლება თქვენ უნდა ნახოთ თქვენი ადგილი ცხოვრებაში, უნდა ნახოთ ადგილი, რომელიც თქვენთვისაც და საზოგადოებისათვისაც სასარგებლო იქნება.

შესაძლებელია რომ იყოს ზღაპრული საოცრებით თქვენი ხვალისდელი დღის დანახვა, მაშინ ალბათ საჭიროა არ იქნებოდეს ეს საუბარი. ასეთი სათვალევები არ არსებობს, მაგრამ ყოველ თქვენგანს აქვს წარმოსახვის, წინხედვის, ფანტაზიის უნარი. აი, სწორედ ეს უნარი დაგებმარებათ წარმოიდგინოთ თქვენი მომავალი, თქვენი ქვეყნის მომავალი. რი წლის წინ ვის ეგონა, მაგალითად, რომ 1951 წელს ხელისუფლებამ მთავარ გადასურვად ცაბ. ალბათ ერთეულებს — იმ ერთეულებს, ვინც წინ იხედვდა, ვინც იცნებოდა.

შეიძლება იგივეა ეს მარტო წინასწარ დასახულის, წინასწარ ცნობილობის და გამოაგარიშებულის შესრულება კი არ არის. შეიძლება გეგმა ძირითადად ახალ უღივს ადომინაბო, გამოგონებათა, გაუმჯობესებათა პირობა, ნიადაგია, შესაძლებლობაა აღსარებით თქვენში ახლის ადომინის, გაუმჯობესების, შექმნის გარეობა. არ დაიფიქროთ არასოდეს, რომ ტელევიზორის ეკრანი უკანასკნელი სიტყვა იყოს ამ დარგში. პირიქით, გნამდობ, რომ ეს მხოლოდ პირველი ნაბიჯია ტელეტექნიკაში.

რა კარგიც არ უნდა იყოს ტრაქტორი ახლა, იგი უფრო კარგი უნდა გახდეს. თქვენ რომ გიხსნან, მოვადლო, როდენაც ტრაქტორი ტრაქტორისგან გარეშე იმუშავებს, არ გაგვიკვირდეთ, დაიფიქროთ! შეიძლება თქვენ იქნეთ ის, ვინც ტელევიზორის ეკრანის საშუალებით ას ტრაქტორს ერთდროულად გაუმჯობესებდა. არ შეიძლება ეს არ დაიფიქროთ, რადგან უკვე ახლა მუშაობენ ქარხნები მუშების გარეშე, ქარხნები, რომლებიც ერთი დისკრტივი მართავს; უკვე ახლა თავისთავად მუშაობენ ელექტროსადგურები, რომელთაც დისკრტივიც კი არ სჭირდებათ.

აი, ყოველივე ამის შესახებ არის მოხორბილი ნიკიტა ხრუშჩოვის მიერ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე წაკითხულ მოხსენებაში.

— წივილი! — თუკა ერთმა.
— სულ
— გონსთან!
— გველა ხელ არის?
— ვერ ხედავ! უკმაჩრახან დგას.
— შერე ვინამ?
— დავესტოთ და ვაიყო.
მიუხედავად ნახვით წივიდნენ
ბიჭებისავე.

კვირად რომელსა სახარტო მან
კნახ წყაროსთან ამოიარა, კრებ
წინელ დაარბოხ, მტვირთ ადგინა,
გვიდას ბიჭების ზოლზე მოუვიდა
და სულ განსარას სახლსაც ვაწინა
თქმულია.

— გონს სწავიდა, ბიჭებო, ვინ
— ვაგვიყრდო გველა, რომელიც
ათვის ზოგნის ლოკის გადმოხედ
დებოდა და თვალს არ ამოარბდა
თხოვლით ნიშნულს მანქანას.

შუაგან ქაბახი და ჰრთობით იდგა.
დაშფრთხალა ქაბახმა და აყიბებე
ბული იბედას ლოკ-კარებს აწვეუ
ბოდნენ.

წამობისა ვაგვიყრდნენ გველმა —
შუბლით, ჯლიადა წივილი მახუას!
— მართლ ძალთან ვაზრდილია —
დაუბრუნეს ბიჭებს.
— წამოდიო, ზეკუნ მავიდიო!
— სულ იქ! როგორ შეიძლება
უკრ ნამოსტოვო არ არის და ახლაც
მიკვიდეგო?

— ჩა უტარის — ვაგვიტრდა ვიგო,
ის ამასოთ ვეზელზე უფროსად ვა
მოვიტრებოდა, მაგრამ მოიმაწინა
მაისკ არ ჰყოფნიდა.

— თუკა არე, ვაგებარდეს წყერი
ნახე.

გველა ხმამაღალი ძახლი პიჩი
დნან პირზე ვაღვირობდა. გონს ხა
მახლეს მთელი წამიც მთელ ხო
ლეს აშველა. მასა კიბლა ბიჭები
კანონისტებით ჰგებობდნენ ლოკებზე
და გველა ბიჭებისავე მოიხიბოდნენ.
დენი აქედან ახლ-ახალი კარბა
ხანდა.

მანქანა ნახიას სახლთან ვაგვიყრდა,
მოსდნა გონს ხანდა და ბებია ვა
წივილიდნენ. ვაგვიტრდა დამხლულს ბიჩი
ლოდან ვინადათ აწივიტრდა, ჰიკრას
მოიწინა, მაგრამ ვეფოს მავიტირად
საყოფადე აწივიტრდა: ვაგვიტრდა
არ არ უშველა.

— თუ არ ვაგებარდებო, ისეც უკან
დავებრუნდებო, იქ ხომ არაფერ და
ჯიხანთან წამოდიო, მივიდვიარო! — ეს
თუკა გველა და ლოკის ვაგვიყრდნო,
მაგრამ თვითონვე მივიტრდა აიგინ
დაშრულია, — წამოდიო, ჩონ ვეწე
ნიათა!

— კი არ გვეწინა, სირსებელია.
— ეჰ, ამა მართო წივილი, თუკა
თუკა აქ!
— წივილი.
ვინცა ვაგვიყრდნეს ამარცხდა, მაგრამ
აბორული ნახვითა წივილი. კორა
ვაიარა და მოიხიბდა:
— არ მიიხიბოდა?
ბიჭებს ხმა არ ვასტოვო. ვაგვიყრდნე
ბიო თვითონვედნენ იმ მთარს, სადაც
მანქანა იდგა და მიიხიბულა ბიჭები
მოიხიბოდნენ.

მოსდნა მანქანიდან ნამოსტრენ.
ხეგნის და კოცნის დასარბული არ
უქნადა. ელას ამხედდა ვაგვიტრდა დახ
ბული ბიროლა, რომელიცე შორას
დასვე იქონ სასტოვლო სტოპრებზე
და ველა საგველში აღარ ედგე
ბოდა.

— გონს არის ის მალელი ბიჭები —

— თუ არაფერი მოიხიბოდათ —
გონს მოიხიბოდა, მაგრამ მთელ ისე
გამოიხიბა ტრას კარბა. ჰიკრასაც
თავსაღველზე მოიხიბოდა.
ბიჭები ლოკის ვაგვიყრდნენ.
— შეზობილი! — მოიხიბა ვე
დუბისა მათ გონს და შუა ეტონა ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიყრდნეულ ბიროლას
ვაგვიყრდნეს, მაგრამ მთელ მასა ჩო
და ეტრანდებოდათ.

— შეზობილი! შედი! — ვაგვიტრდა ჰა
მამ ბიჭები.
გონს თავად მოიხიბა ჰიკრას.
— ვაგვიტრდა, გონს! — ვე
ვაგვიტრდა მიიხიბოდა მას ვაგვიტრდა და
ხელი ვაგვიტრდა. — როგორია მართ?
— კარბა, შეწე!
გონს ნახვით ვაგვიტრდა ისე ვაგვიტრ
ბიბის, თვითონვე უფროსად.
— უკანა მთელს ამოვიდის! — თუკა
უკან მან.

— არ წამოვიდით! — ნიშნის მო
გებით მოიხიბა მათ ვაგვიტრდა.
— ჩონ უტარის აქ!
— არაფერი, გონს უკლები.
— ვინა! — დაიხიბა მამამ. ის ისე
მანქანის ძარბულ იდგა და მძიმე ჰე
მოვიდნენ ნახიასისავე უწინადა.
თუკა ვე გონს ვაგვიტრდა.

კვირის

ვადე ვადე

— ეფრ ბედვე ამხანაგებს მოგი
ვიცილებ!

გონს მოიხიბა, მაგრამ მთელ ისე
გამოიხიბა ტრას კარბა. ჰიკრასაც
თავსაღველზე მოიხიბოდა.
ბიჭები ლოკის ვაგვიყრდნენ.
— შეზობილი! — მოიხიბა ვე
დუბისა მათ გონს და შუა ეტონა ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიყრდნეულ ბიროლას
ვაგვიყრდნეს, მაგრამ მთელ მასა ჩო
და ეტრანდებოდათ.

— შეზობილი! შედი! — ვაგვიტრდა ჰა
მამ ბიჭები.
გონს თავად მოიხიბა ჰიკრას.
— ვაგვიტრდა, გონს! — ვე
ვაგვიტრდა მიიხიბოდა მას ვაგვიტრდა და
ხელი ვაგვიტრდა. — როგორია მართ?
— კარბა, შეწე!
გონს ნახვით ვაგვიტრდა ისე ვაგვიტრ
ბიბის, თვითონვე უფროსად.
— უკანა მთელს ამოვიდის! — თუკა
უკან მან.

გონს ვაგვიტრდა.
— შეუ ამოვიდის!
— სუ, მამ ვაგვიტრდა! — მანქანი
სველა ვაგვიტრდა თვლი გონს!
— ველოსიკლი შენამ ვაგვიტრდა!
— ბიროლა! — შეუტრია ძაღლს ვა
ნან, — ნახე, ბიროლა ვაგვიტრდა!
— ჩა, შელო! შე სულ ვაგვიტრდა,
ნიმარული კი არა ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიტრდა.

— ნახე! ველოსიკლი ვაგვიტრდა! — ამო
ვიდის მთელსა მათ ვაგვიტრდა.
— ჩონ უტარის აქ!
— არაფერი, გონს უკლები.
— ვინა! — დაიხიბა მამამ. ის ისე
მანქანის ძარბულ იდგა და მძიმე ჰე
მოვიდნენ ნახიასისავე უწინადა.
თუკა ვე გონს ვაგვიტრდა.

ნან. 6. მალე, ვადე ვადე

— შენ სხვანაირს ნახე.
— კონ არ ვაგვიტრდა, ელასტობილი
წამობისა ტანდასაღმა, საფარებო
ბიჭებამ, რომელიცე სწორედ ამ წივილი
წივილი ვაგვიტრდა შენის კლასში.
— თანამი, გონს!
— ლაბრანამ! — მართლ თუკა
გონს, — რომ არ მივიდის!
— ამა ჩა! შე გვეტრდა, ის ე
თანამი.
— ჩა! შე მივიტრდა, თუკა ვე
თანამი.
— ვაგვიტრდა!
— სწავლა მთელსა შეც ბიჭებს ვა
გვიტრდა!
— ვედა ვაგვიტრდა!
— ამა მამ! ვე არ ვაგვიტრდა, შე
რომ სწორიათ, ჩოკა ვერ ვაგვი
ვიდნ, სულ არა სასტრუქო...
— იქნენ მოგებით.
— მამ, შე! — ვაგვიტრდა გონს და თ
ვით ვეგვიტრდა შეთავაზობა ვა
გვიტრდა, — ნიშნის მოგვიტრდა ვაგვი
ვიდნ!
— შენ სხვანაირს ხარ?
— ამა, როგორ ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა,
მეტი ვაგვიტრდა მანქანისავე, ბიროლ
გონს. ვედა არაფერ ვაგვიტრდა, რომ
მთელ ვინადა მართლაც სხვანაირს იდგა.
— ჩონ სხვანაირს ხარ? — მოიხიბო
ბიო თვითონვე ბიჭები.
— კონ, ჩა არის თვითონვე უკ
მათა?
— მთელს თვითონვე და ვაგვიტრდა
— ამა, ჩონ ვაგვიტრდა!
— ეფრ, მთელს!
— მამ ამს ვაგვიტრდა გონს!
— თუკა!
— მამამ ჩაგონ არა სწავლობ
და?
— ჩონ იტო ახლა შენ, სწავლობდა
თუ არა! — ვეგვიტრდა ვაგვიტრდა ცნობა
მივიდნენ ბიჭებს, — მეტი, შეგონ, გონს!
— როგორია გონს სხვანაირს?
— როგორია! როგორია და ვაგვიტრდა
მიხიბა ვედა ვაგვიტრდა, ისე ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
ბიჭებს ვედა ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა
და ისეც გონს მანქანებს თვ
ლიდა.

— ჩონ მივიტრდა!
— ამარცხდა... ბიჭები ამოვიდნენ
სწავლა ვაგვიტრდა, — ნიშნის მოგ
ვიტრდა!
გონს ვაგვიტრდა. ბიჭებს ხახხია
— ბიჭებს!
— ჩონ ვეგვიტრდა! — თუკა
ბიჭებს ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა! — თუ
მიხიბოდნენ, ველოსიკლი თვითონვე
ბიჭებს ვაგვიტრდა!
— ვედა — სწავლობდა ვაგვიტრდა —
— მამ ჩაგვიტრდა, თუკა ვე
ვაგვიტრდა!
ბიჭებს ვედა ვაგვიტრდა!
— ჩონ სხვანაირს ხარ?
— ამა, როგორ ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა,
მეტი ვაგვიტრდა მანქანისავე, ბიროლ
გონს. ვედა არაფერ ვაგვიტრდა, რომ
მთელ ვინადა მართლაც სხვანაირს იდგა.
— ჩონ სხვანაირს ხარ? — მოიხიბო
ბიო თვითონვე ბიჭები.
— კონ, ჩა არის თვითონვე უკ
მათა?
— მთელს თვითონვე და ვაგვიტრდა
— ამა, ჩონ ვაგვიტრდა!
— ეფრ, მთელს!
— მამ ამს ვაგვიტრდა გონს!
— თუკა!
— მამამ ჩაგონ არა სწავლობ
და?
— ჩონ იტო ახლა შენ, სწავლობდა
თუ არა! — ვეგვიტრდა ვაგვიტრდა ცნობა
მივიდნენ ბიჭებს, — მეტი, შეგონ, გონს!
— როგორია გონს სხვანაირს?
— როგორია! როგორია და ვაგვიტრდა
მიხიბა ვედა ვაგვიტრდა, ისე ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
ბიჭებს ვედა ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა
და ისეც გონს მანქანებს თვ
ლიდა.

— ჩონ მივიტრდა!
— ამარცხდა... ბიჭები ამოვიდნენ
სწავლა ვაგვიტრდა, — ნიშნის მოგ
ვიტრდა!
გონს ვაგვიტრდა. ბიჭებს ხახხია
— ბიჭებს!
— ჩონ ვეგვიტრდა! — თუკა
ბიჭებს ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა! — თუ
მიხიბოდნენ, ველოსიკლი თვითონვე
ბიჭებს ვაგვიტრდა!
— ვედა — სწავლობდა ვაგვიტრდა —
— მამ ჩაგვიტრდა, თუკა ვე
ვაგვიტრდა!
ბიჭებს ვედა ვაგვიტრდა!
— ჩონ სხვანაირს ხარ?
— ამა, როგორ ვაგვიტრდა.
ბიჭებს ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა,
მეტი ვაგვიტრდა მანქანისავე, ბიროლ
გონს. ვედა არაფერ ვაგვიტრდა, რომ
მთელ ვინადა მართლაც სხვანაირს იდგა.
— ჩონ სხვანაირს ხარ? — მოიხიბო
ბიო თვითონვე ბიჭები.
— კონ, ჩა არის თვითონვე უკ
მათა?
— მთელს თვითონვე და ვაგვიტრდა
— ამა, ჩონ ვაგვიტრდა!
— ეფრ, მთელს!
— მამ ამს ვაგვიტრდა გონს!
— თუკა!
— მამამ ჩაგონ არა სწავლობ
და?
— ჩონ იტო ახლა შენ, სწავლობდა
თუ არა! — ვეგვიტრდა ვაგვიტრდა ცნობა
მივიდნენ ბიჭებს, — მეტი, შეგონ, გონს!
— როგორია გონს სხვანაირს?
— როგორია! როგორია და ვაგვიტრდა
მიხიბა ვედა ვაგვიტრდა, ისე ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
— ვაგვიტრდა!
ბიჭებს ვედა ვაგვიტრდა ვაგვიტრდა
და ისეც გონს მანქანებს თვ
ლიდა.

ბიჭებმა მიიხედ-მოიხედეს და დაბარებულუბრებით გაეჟანენ კალოს პირისკენ, სადაც ძნის მაღალი ჩერგილები იდგა. გოჩა აქაც შეაგულში მოიკალათა, ბიჭი გვერდით მოისვა.

— შენს ნებაზე დაბეტილობდი ქალაქში... მერე? — შეახსენეს გოჩას.

— ჰოდა, ერთხელ ხილზე ვდგავარ. გინახავთ ლენინგრადის ხილდები? ქვეშ წვეა მიდის. გეშები ბლავიან. არის ერთი ამბავი. უცებ, რას ვხედავ: ვიღაცა ღვას ხილზე. ისიც გეშებს უსურებს...

— ვინ იყო? — წამოკლა ბიჭის.
— აკალე, იტყვის!
— იმისთანა ვაჭაკია, იმისთანა, თელს ვერ მოწყვეტ. კუბრივით შევი ულავებდი ყურებზე გადაუტრები. ასე აღვას კუნთები, ა! მუხუშუდა ჩემც კენ ისურება. მე ვდგავარ და ვითომც ვერ ვხედავ. მივხვდი, მოვიდავე იყო. მე რას მონატყუებდა! სწორედ მის წასაქცევად დამიბარეს ლენინგრადში...

— წინათ, არსად არ გენახა? — ფრთხილად ჩაუბოთო გიგუმი.

— წინათ? აჰ, საიღამ!
— აბა როგორ იცანი? — ჩაეძიო ბიჭია.

— ვიციანი, როგორ მეწყინა, იციო? მე ვთქვი, აწისთანა კარგა ვაჭაკია; ხალხიანე მისი გაშლა...

ბიჭებმა ამოიხიზნეს. არც ის „კარგი ვაჭაკი“ ემეტებოდათ წასაქცევად.

— გავედით საცილოდ. ხალხია იმდენი, იმდენი, ვერ დაითვლი. გავმოვიდა თუ არა, ერთი შეხედე და თვალით გავაფუშე.

ბიჭებს ყენსა აღმოხდათ: აი, ახლა კი დაიწყება ამბავი!

— ჩამოვიტროლებს, ჩაუჭეროლებს — არაფერი! ჯერ შორიდან ვხვევრავთ ერთმანეთს. თუ მტაცა ხელი, მერე მე ვიცი! ხალხი იქურობას იკლებს ყვირილით. მე ყურსაც არ ვიხერტყავ. დაუსტვინა მსაჯმა, ვე არ ითვლება, თავიდან დაიწყეთო. დაიწყეთო. ისევ შორიშორი დარბის, ახლოს ვერ ნეკარება, ხალხი კი მე მიყვრის, რას უცდით, იცის ჩემი ამბავი! ბოლოს მმოვიდა გულს, სირბილი აგრე არ უნდა-თქო, ვთქვი გუნებაში ცისკუბე. ჩავაველი ორივე ხელი, ვუგვერდე და წამოვიტრე ზურაზე. ამ დროს წესია: არ უნდა გაჩერდე. წამოიცილდე თუ არა, უნდა აიტაცო ჰაერში და დასკე ძირს ბეჭებით. მოეწიე, მაგრამ...

— წავაქცია? — წამოიყვირა ბიჭიანი.

— აცე, წააქცია კი ჯრა!
— ვეწევი, ვეწევი. არ რომეცება! ვატკობ, მიწაზე უღვას ისევ ფეხები! მოვაცლევ, როგორც იქნა, მიწას. მაინც ვერ ავწე. მიძივა ტყვიასავით. მაშინ კი მივხვდი: მიძიე წონის მოქალაქე გამოიყვანეს...

— უჰ! — ერთხმად აღმოხდათ ბიჭებს.

— თქვენ გგონიათ, ვუწვი ხელი აჰ! ტომარასავით მყავს წამოიკლდე ბეჭით. რა გნა ახლა! მივფორდე მსაჯთან და გუბნებში: „პატრიცკინული მსაჯო, ეს მოვიტრე ჩემს წონის მოკვიდავე ვითომ?“ პირდაპირ არც კი ვუთხვებდი. თავისი პირით უნდა ვითქვენიო. გამოიღო თავი, რა წონა. რის წონაო. მოვითხოვე სასწორი. სხვა რა გნა ჰქონდათ, მოიტანეს. ავიღე და დაეხებოდა ის ვაჭაკონი სასწორზე...

— ძირს ვერ დაახებოქე? — ძლიეს გაბედა ხმის ამოღება მწყერივით განახლებდა ბიჭიანი.

— ძირს? ძირს როგორ შეიძლება, წესია...

— ჩერე, მერე? — ახმაურდნენ მოთმინებადაკარგული ბიჭები.

— ნახევარი ფუთით მეტი გამოვიდა ჩემზე.

— ააუუუ!

— აბა!

ერთ ხანს ყველა ხმაგამკენილი იჯდა.

— ყოჩაღ, ძმაო. — დაარღვია სიჩუმე გიგუმი, — რამდენი დაკვირება პირდება აღამინას!

— ჰჰ, ადვილი რომ იყო; ყველა ჩემბიონი იქნებოდა!

— შენს ადგილზე მე მაინც წავაქცევდი.

— როგორ წააქცევდი, არ შეიძლება.

— ჰო, ხარ და ხარ ახლა ჩემბიონი.

— ვარ, მაშ!

— გოჩა...

მოთხრობით თავადაც გაგულდინებულმა გოჩამ თვლები შენათა გიგუს.

— მოდი, ერთი, ჩვენებურად და მეკიდე...

გიგუის უკანასკნელი სიტყვები ბიჭების თავშეუკუთხველმა ხარხარამ დაჰქარა.

ბიჭია ისევ გადაფიჩინდა.

— რა გაცინებთ! — ამირბა გიგუა, — ისე დაშეკიდე, უბრალოდ, ოღონდ ძალიან ნუ წაშაქცევ...

— როგორ „ძალიან“! ძალიან და არა ძალიან მე არ ვიცი.

ავიღე და ავახებოქე ის ვეშაქონი ხასწორზე...

— ცოტათი დამეკიდე, სულ ცოტათი.

— მერე დედაშენი? გიგუამ ფრთხილად გაიხედა სოფლის მხარეს.

— ხელი რომ მოიტეხო, ან ნენი ჩაგემტვრის?

— ნუ ჩამამტვრევ, შენი ნება არ არის?

— კილობაში ვერ მოზომავ!— შენიშნა გოჩამ და ამ სიტყვებში ყველა დააკმაყოფილა: აბა რა უბერი კაცის საქმე იყო განთქმულ ფაღაჯანთან დაჭიდება!

მეორე დღეს ადრიანად შვებოთვად წავიდა ბიჭები.

გოჩა ყველაზე გვიან გამოჩნდა.

— ველოსიპედი არ მოგაქვს?— ზემოდანვე გადმოსახა მას გიგუამ, როგორც კი საცალფეხო ბილიკზე მართლ-მართო მომავალი დაინახა.

გოჩას ხმა არ გაუცია. კალოზე ამოვიდა.

— ველოსიპედი?— შეახსენა გიგუამ.

— ხომ გითხარი, დაზეთვა უნდამეთქი!— უკმაყოფილოდ წაილაპარაკა გოჩამ.

— ამდენ ხანს ვერ დაზეთე?

— შინ ყველაფერი ადვილი გგონია.

— ზეთი არა გაქვს თუ?

— ზეთიც მაქვს და ქონიც, რა შინი ქუთის საქმეა!

— შენ რა, აქაოდა ჩემპიონი ვარო, ხომ არ მიბრძვივები! უუ!— ნიდაყვი მოუღერა ამხანაგს გიგუამ.

ახლა გოჩაყ წამოყვირილდა:

— რას იქნევ მაგ ხელებს, ის ხომ არ გგონივარ შე შენ!

გინ ისე, გოჩას არ უთქვამს, მაგრამ ბიჭებმა შეატყვეს: წიკნკლაგებ უბრალოდ არ ჩაივიდა.

ბიჭის თვალები გაუბრწყინდა. გვერდზე გადავა, ჩაცუქდა და სვირის საყურებლად მოეშადა.

გოჩა და გიგუა თვალებით ზომავდნენ ერთმანეთს. გიგუა მძიმედ სუნთქავდა. სადაც იყო, უნდა სცემოდა გოჩას, მაგრამ, ეტყობოდა, გოჩას თვალმა ისიც წაახდინა.

— დაპარტყი, თუ ბიჭი ხარ!— გამოსცრა გოჩამ, რომელიც მიხვდა,

— ძიძგი-ძიძგი, მამალა, შენ იცი და მაგანა! — ცმუტავდა გახარებული ბიჭია.

გადაწყვეტი შეხედერა უკვე მოგებული მაქვსო.

— დამეკიდე!— წამოიყვირა უცებ გიგუამ.

— კმ!— ნიშნის მოგებით ჩაეცინა გოჩას.— კიდევ რასა მთხოვ?

გიგუას ხმაზე შეეტყო: ცრემლები აღრჩობდა.

— დამეკიდე! რაც გინდა, ის მომტეხე, ოღონდ დამეკიდე!

— ე, დამეკიდეო!— თითქოს პირველად გაეგონოს, ამხანაგებს გადახედა გოჩამ და ისევ ათახთახებულ გიგუას მიაპყრო დამცინავე თვალეზი.— შენ დაგვიკომო მე? ბიჭია სად არის? ბიჭია!

— აქ ვარ!

— მოდი, დაეკიდე ამას!

მაგრამ გიგუამ ვეღარ მოითმინა, გაქანდა და დეტრაქა გოჩას.

კალოზე გრიამული ატყდა.

გოჩა არ მოელოდა გიგუას უეცარ გაცეცხლებებს, მაგრამ მიინც მოასწრო და გვერდზე გადალუტა.

— ძიძგი-ძიძგი, მამალა, შენ იცი და მაგანა!— ცმუტავდა გახარებული ბიჭია და მოქიდაყვებს აქებებდა:—

ქილობას რა უნდა, ფეხის გამოკვრა უნდა...

გაბედა ისევ გიგუამ, თვალები დახუჭა, გადახტა და შარვლის სათავეში ჩააფრინდა გოჩას.

— ამას უყურე, ე, მართლა მეკიდება!— ძლივს ისმოდა გოჩას ხმა.

— ძიძგი-ძიძგი, მამალა, — ქყოლო ბიჭია.

— ფრანგული არ იყოს, ჩვენებურად დავიკიდე!

— სარმა, გიგუა!

— ხელზე არ მოაკიდებინო ხელი, შეუფარიდ წელში!

მაგრამ რჩევა-დარიგება უკვე გვიანი გამოდგა. გოჩამ ერთი კი წამოიკერუსუნა და ზღართან მოადინა მიწაზე.

თავდაცვით შეშინებული გიგუა ზემოდან დააწვა გოჩას. განძრევის საშუალებას აღარ აძლევდა.

გოჩას მოულოდნელი მარცხით გაკვირებულმა ბიჭებმა ერთხმად შეკვირვარს რაღაც და გამოცდილი მსაჯებივით გარს შემოეხევიენენ კალოს მტვერში აკოტრიალებულ მოქიდავეებს.

— მართლა წაუქცევია!— დასკვნა ბიჭიამ, რომელიც ყოველთვის გამარჯვებულს მიემართობოდა ხოლმე და ხტუნვას მოჰყვა:— გიგუა— ჩემპიონი, გიგუა— ჩემპიონის ჩემპიონი!
— ამიშვი!— მოისმა ქვემოდან გოჩას ხმა.

— მოკაკვე თითი და ავიშვებ!
— ამიშვი, გეუბნები!
— მოკაკვე!
— არ ამიშვიებ?!
— ანას უუტუთო! ქვეშ მყაენ ამოდებული და კიდევ მეშუქრება! ეე. ბიძია. მე შენ ის. ლენინგრაადელი ფალავანი ხომ არ გგონივარ!

— ამიშვი, გიგუა!
— კიდევ იტყვი, პირველი მოკიდავე ვარო?

ამიშვი და ნახავ, რასაც ვიტყვი! აქ ბიჭები გამოესარჩლენენ გოჩას. გიგუა ძალად წამოაგდეს.

გოჩამ ძლიერ აითრია წელი. ტანსაცმელი შეიფურთხა, კალა უსიტყვოდ გადაიარა და სირბილით დაეშვა ბოლიკზე.

ბიჭებს გაუვირდათ. რა პზიკა უქმინაო. ერთმანეთს გადახედეს. როცა მოისახრეს, რაც მოხდა, გოჩას უკვე ჩაევაკებინა და ლაწალუნით გარბოდა სინინდებში.

— ტიროდა, ბიჭო!— თქვა ერთმა.
— ტიროდა კი არა!— თავი გამოიღო გიგუამ. — თვითონ არ დამეკიდა?

— სად მიდის?
— სასწორი უნდა ამოიტანოს! — მიუგო ვიღაცამ.

ბიჭებს სიცილი წასკდათ. სიცილით რომ გულა მოიჯერეს, სერს გადაადგინენ და საოთხოდ მორთეს ყვირილი:

— გოჩა ჩემპიონო, უუ!
ჩემპიონო, უუ!

მაგრამ გოჩას უკვე აღარ ესმოდა მათი ხმა. სამშვიდობოზე გასულს სიმინდის ყანა ჩათვაებინა და თავქუდმოგლეჯილი მიბრბოდა მტერიან შუკაში.

სალამი წიწვნარებს!

ხაპარია შერახლიშვილი

ნაძვის ხეს მაინც არ დაეცემ—
ნორჩხა, ქორფას და კოპწიას,
ისიც ეყოფა ნაძვნარებს,—
რასაც რომ ბებრებს მოსჭრან!

ჩემი სალამი წიწვნარებს!
იცოცხლონ თქვენმა ნორჩებმა!
თქვენი მუღმივი სიმწვანე
ჩვენს მთა-ბარს განა მორჩება?!

ნაძვის ხეებო, იბევრეთ,
იღიღოს თქვენმა გაჩრება!

თუ არ გაცალოთ სიბერე,—
დაე, შემირცხვებს მარჯვენა!

შევხართ ამის მსურველნი—
ნიავმა დილა-სალამოს
თქვენი ძვირფასი სურნელი
რომ მოგვიბეროს სამოღ...

ნაძვის ხეს მაინც არ დაეცემ—
ნორჩხა, ქორფას და კოპწიას,
ისიც ეყოფა ნაძვნარებს,—
რასაც რომ ბებრებს მოსჭრან!

რუთა შერახლიშვილი

მივიღე, გულში ჩავიკარ
ქმის მონაწერი ბარათი.
ყამირებს ტეხავს, სამშობლო
უნდა აავსოს ბარაქით.

თითქოს სტრიქონებს ჩამოჰყვა
სუნი ახალი ხნულები,

ყამირელების გამირობა
და სითხო მათი გულების.

ერთი წელია ერთმანეთს
არ შევხვედრავართ პირისპირ...
მომიკითხეთ დედა და
მომიკითხეთ თბილისი...

შურე მსხვერპლისაყენ. თამამად მივედი. ჯანთაო ვაგამ-
ზადე ჩასაძვლად. უზარმაზარი რქები მყერდში მძლავ-
რად დამკრა. ვულშედონებული დავეცი. არ ვიცი რამ-
დენ ხანს ვიწევი თუ ვეკიდი. როგორც კი მოვედი
გარძობაზე, ხანჯალი ვიშოვლე. ქიმზე წამოდებულ პაიქს
გადაფრჩინებარ უფსკრულში ჩაეარდნისაგან. ჯიხვი იქ-
ვე იდგა, ზედაც არ მიყურებდა. ჩაეველე ყურში ხელი.
ჯიხვს მუეი თაფლისფერი, ლამაზი თვალები ცრემლ-
ებით ჰქონდა საყე. გლოვობდა დღევანდელ მარცხიან
დღეს, ეთხოვებოდა შშობლიურ მთებს. ძალაუნებურად
ჩაეველე ხანჯალი. რქებში ჯანთაო ჩევაბი. მორჩილად
გამოწყევა. მიეუხლოვდი გადასასვლელს. ცოტა ხანს
შედგა, მშვიდად მოაგოო მიდამოს წყლიანი თვალი,
მუხლებზე ჩაიჩოქა და შებლაგვა.

ეს იყო ენით გამოუთქმელი გრუნტელის მომგერელი
ხმა, ხმა პირუტყვისა, შშობლიური მთების სიყვარუ-
ლით, სიცოცხლის წყურვილით ამეტყველებული. კვდ-
ბოდა ჯიხვი, ბღავილის ეხო დიდებულ ზარად გრგვი-
ნავდა მთებში...

ა რ ვ ი

ბუნებას არჩევდაც უხვად დაუბერტყია მოწყალების
კალთა. იგი მოხდენილი, ლამაზი ცხოველია. თუ ჯიხვი
ზეილი და ამაყია, არჩევი ნაზი და კვამამოსილია. მას
მაღალი მოქნილი ფეხები აქვს და შეუშლია დაუღალა-
ვად ირბინოს მთელი სამი დღე. მოღვრებული ყული,
კოხტა თავი, პატარა, უჩანგადაწეული რქებით გვირგვინ-
დება. კული ძალზე პატარა აქვს.

მამალ არჩეს მემარტივე ჰქვია. ოქტომბერში მემარ-
ტივე იყვირებს, აიშვებს ფეხს, დარბის იალაღებზე, ებ-
რძვის მერტოქებს, მაგრამ მათი ბრძოლა ჯიხვების შერ-
კინებასავით დიდებული არ არის. გამარჯვებული მემარ-
ტივე შემოიკრებს დედალ არჩევებს. აპრილში ისინი ერთს
ან, იშვიათად, ორ ბატკანს შობენ. ბატკანი მსულ ეჩვევ-
სირბილს, სამი დღის შემდეგ არცერთ მოზრდილ თანა-
მომქვს ცალს აღარ დაუგდებს.

არჩევები კლდოვანებს ქვემოთ, იალაღებსა და ტყე-
ანებში ბინადრობენ. თუ ჯიხვი ქვემოდან მოვლის საფ-
რთხეს, არჩევები—ზემიდან. ამიტომ არჩვის გულისყური
ყოველთვის ზემოთ არის მიმართული. კვლდებში სიახლოე
მათაც ეხერხებათ. ოლონდ, რა თქმა უნდა, ჯიხვებს
ვერ მიედრებიან. არჩვე ნადირობა შუა ზაფხულსა და
ზამთარშია კარგი.

ა რ ვ ი ს შ ა მ ა რ ო ბ ა

პირველი თოვლი დადო, თითქმის მუხლს სწვდებოდა.
ღამით ცამ მოიშორა ღრუბლის ლევა ნაბადი, სარკესა-
ვით მოიწმინდა. დილით მე და ბიძაჩემი კვერნის კვალს
გავყევით. თიანისის იალაღზე, თოვლაზეტილ ადგლას,
არჩვების ჯოგს წავაწყვდი. დაფრთხნენ. გრიგალისებუ-
რად გაჰქროლეს ტყისაკენ. შიძახემა თოფი გაისრღოა,
მაგრამ ამაოდ. აღმათ სიშორის გამო ტყევი ვერ იშუ-
შავა. კვლე კვერნის კვალს დაუბრუნდით. ცოტა ხნის
შემდეგ მარბენალ ჯოგს ერთი ჩამორჩა, აღმა სელა
ველარ შემლო, ბტომით ქვევით, რიონისაკენ გაეშურა.
ტყევის წინაფეხი მოეწყვიტა. ვიფიქრე, ცოცხალს წა-
ვიყვან-მთქვი სახლში. ნაპირ-ნაპირ წავედი. დაქრილმა
მდინარეს მიადწია, დადგა. გულდაწყვეტით დაუწყო
მზერა გაღმა ტყიანს. მიევაპრე, მაგრამ ფეხქვეშ თოვლი
მომწყყდა, წყალში წელამდე ჩაევიარდი. იგრძნო თუ არა

ღედა ხაკმაოდ უხვად წამოარტყამდა თავს, წყალში გადაის-
როდა ხან ერთს, ხან მეორეს.

* ჯანთაო — მონადირის ოოკა — თასა...

მოახლოებული საფრთხე, დაჭრილმა გაბედულად ისკუბა ზვირთებში. მაინც სველი ვიყავი, ცურვით დავედგინე. იბრძოდა არჩვი. მაგრამ სწრაფმა ღინებამ მალე დაიმორჩილა. ამ დროს მეც წავეშველე და ნაპირზე გამოვართე. ტანსაცმლის გაწურვას შევედგე. მოსულიერადა თუ არა დაჭრილი, კვლავ წყლისაკენ ისკუბა. ძლივს მოვასწარი. დაეკირე. გაბრაზებულმა აღმასივით ბასრი რქა გამჭრა. დეკრდში, სისხლი მიდინა. მალე ზიპაქმეც მოვიდა, წამომგზავრა, ძლივს დავიმორჩილე. ტყეობაში მის დიდხანს არ უტოცხლია.

ჯიხვთან შედარებით არჩვი თევზიერი და ნაზი ჩანს. მაგრამ თავისუფლებსათვის ბრძოლაში მის ამაყ თანამომკვს სჯობს.

ძუ დათვთან შეჩინება

ჯერ კიდევ ახალგაზრდა მონადირე ვიყავი. დავისი მოკვლა ძალიან მეწადა. ჩემურხანს ნაპირ-ნაპირ შევეყვი. ძლივსა მიეძვრებოდი აბურდულ შეჭრანაღში. ძნელია გამოუტყდელი კაცის ხეტიალი. გზა არ იცი და კვალი, არც ის იცი, ნადირს სად გადაეყრები. უფროსებს არ უჯერებ, გული გერჩის, გსურს სახელი მომოხვი. დათვზე ხაში კიდის მარტო წყსლა ნამდვილი კანდიერებაა. მიეცევი, მიეფრთხავდი სულ უფრო ზვეით. დიდ ლოდებზე რძისფერად იღვრებოდა მდინარე, ალაგ-ალაგ ღრმა გუბებში ტრიალებდა დიდხანს. ძლივს შემოუფარე აუღლებულ ტინის ნაფლეთს, ზედ აფეთროხდი და გაეცვიფრებინა პირი დავად; ძირს გუბებში დათვი ზანლებს აუჭუმალდება. ბელები პატარები, მაგრამ მსუქნები იყვნენ, ბურთებს ვეჯანდნენ. დედა საკმაოდ უხეშად წამოარტყამდა თათს, წყალში გადაისროდა ხან ერთს, ხან მეორეს. ისინი ნაპირისაკენ სასაცილო ტყაპ-ტყუპით მოცურავდნენ. ძუ დათვი ზოგჯერ ორთავეს იპლრაში ამოიჩრიადა, ჩაყურუმალავდებოდა, მეორე ნაპირზე ამოყოფდა თავს. ასეთ განცხრობაში იყვნენ დედა-შვილი. საიმოვნებელი ვუცქერდი მათ. მაგრამ გამახსენდა— მონადირე ვიყავი. ისიც წარმოვიდგინე, თუ რა აზნაბი ატყდებოდა სოფელში ბელებს ჩაყვინთი. ამოდნა ძუ დათვის მოკვლა თვითონ ბაბუა მამუკასაც გაუცვირდებოდა. ბედნიერი დედა უზრუნველად წამოჭრა ქვიშაზე. მის ძქუქებს დაბანძილი ბელები წურბელებივით მოვიკანდნენ. ბეგრი აღარ მიფიქრია, თოფი ვაგმართე და გავისროლე. იღრიალა-დათვმა, უკანა ტრებზე შედგა. მყერიდან სისხლი ჩამოსჩქედდა ნაკადულივით. საზარელი სანახავი იყო, წელში გამართული, ბასრ კლანჭებშიმარჯვებული. პირდაღრენი. ბელები ქვის ქვეშ მიიფუქნენ. კვლავ გავისროლე. ახლა კი ვეღარ გაუძლო ტყვიას—წაიქცა, მგარამ მაინც შეივსისაკენ წაყოფხდა. ვეღარ შევლო, სასიყვედილოდ გაიმხმრა. მძლავრად გაუსვა ფეხები მიწას. ერთხელ კიდევ შეთრთოდა და გაიჩინდა. ღლინით წამოგბტი, თოფი იქვე მივაყუდე; ქაპარ-

ხანჯალი მოვიხსენი, შარვალი გავიძირე და წყალში შევეტოპე. ჯერ ბელებს მივაშურე, ორთავე გამოვართე. ისინი ხელვს მიკაწრავდნენ, არ მემორჩილებოდნენ, შესაბრაღისი ხმით ბურტყუნებდნენ. უკებ ზეგვივით რალაკ დამეძვრა. გრძობა დავკარგე. ბეჭში საშინელმა ტყვიელმა მომიყვანა გონს. ძუ დათვი მეგრძობდა. ამაოდ მოვიძებნე ხანჯალი. გაგონილი მქონდა, პირში რამე უნდა ჩუტუნო მხეცი, კბენას ვეღარ შეძლებსო. ქვა ვნახე, დაღრენი ხახაში ვატაკე. ეტყობა, ზედ დაიმხსვრია კბილები, მაგრამ რა, ბასრი ბრჭყალებით სხეულს მიფლეთდა. გამწარებული ყელში ვწვიდი, კბილებით, ხელეზით, ფეხებით ვიბრძობდი. ვატყობდი. ძალა ეცლებოდა სასიკვდილოდ დაჭირის. ორთავენი წყალში ჩაეცვივდიო. სისხლით იღებებოდა მდინარე. არ იცი რამდენ ხანს გაგრძელდა ჩვენი ჭილილი. გრძობაზე როცა მოვედი, ლოგინში ვიწექი, რაც გადამხდა ავბედით სიზმარივით მაგონდებოდა. თავს ბაბუა მამუკა მადგა.

დღის წინ მტუნავი კვიცივით მოვიგედა შვილო.— წუწუნებდა მოხუცი, —თავი დაიმხინჯე. დაილუგებოდი, მყვარებები რომ არ წამოგშველებოდნენ. მაგრამ არა უშავს, კუკას ისწავლი, ტყვიანაკარე მხეცს უიარაღოდ აღარ მიეყრები. მართლაც, ეს მწარე გაკვეთილი ძლიერ გამომადგა შემდგომ.

ასე, ბაბუის იმედო, ბეგრ რამეს მოგაყვებოდი კიდევ, მაგრამ ქალღმმა ვახშამი მოაშავდეს, უკვე გვეძახიან. თუ დავეგვიანეთ—აბუღუნდებთან. მათთან ჩხუბს კი ძუ დათვთან ბრძოლა სჯობია, წვიცივით.

ჩვენი ძია მეწოვე

აღრე ვლკებით; აღრე ვიწყებთ
ფიცილს, როგორც ჩიტუნები,
ჩვენი ეზოს გოგონები,
ჩვენი ეზოს ბიჭუნები.

გადავხედავთ ეზოს, ქუჩას.
ყველას თვალი გვიბრწყინდება,
ვამბობთ: ნეტავ მეწოვე
ძია შაქრო როდის ღვება?

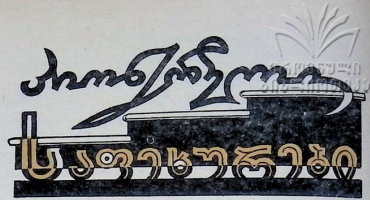
წინაფრთხი და ცოცხით ხელში,
ნეტავ, როდის დატრიალდა!
ალბათ, როცა ცა ცალოთ
შეაწილა განთიადმა.

იმ ბინდებულში ძილს არ გვეფრთხობს,
ისე შრომობს ძია ფრთხილი.
ჩვენ რომ ვლკებთ, ის შინ შილის
ქაყუფილი, ვალმობილი.

გულლია და კაცობოყვარე
შემოგვხედავს როგორც შვილებს.
გზას სკოლისკენ დაგვილოყვანს
და ღიმილით გაგაციოლებს.

ზამთარშიაც შემობარბს
ჩვენს ბავშვობას, თოვლის გუნდებს.
ყრის გაყინულ გზაზე ნახერბს,
ფეხი რომ არ დაგვიცურდეს.

ქვეყანაზე ხიზმარშიაც
არ უღვლია ნიაგჰარდ.
მისი მარჯვე ცოცხის ყვალი
ხილამაზედ ერთვის ქალაქს.

ლუიზა — პიონერ-ინსტრუქტორია

— ღღეს უკვე ფერადი ძაფებით მოქარგავთ. — ახა-
რა უმცროს მეგობრებს ლუიზა მაქაქარიამ და მაკიდაზე
მოზრდილი კოლოფი დაღო. კოლოფში ათასფერი ძა-
ფების ხეიები, სხვადასხვა ზომის ნემსები, სათითები,
მაქარტელი და თეთრი ტილოს ნაჭრები ეყყო.

ლუიზა ფითის მეხუთე საშუალო სკოლის მეშვიდე-
კლასელია. ღლილა ღოღუა, ეგტა ქოიავა და მანანა
ქოქუა კი მეხუთე კლასში სწავლობენ. მეგობრებს ერთი
საერთო ვატუება აქვთ — ხელსაქმე უყვართ. განსაკუთ-
რებით კი ქარგვა იზიდავთ. ან კი როგორ არ მიგიზი-
დავს! თუ ქარგვა იცი, სულ სადა, თეთრი ტილო შე-
გიძლია აქციო ღამაზე ყურთბალიშად, პატარა სუფრად
ან ცხვირსახოცად.

ლუიზამ, ეგტამ და მანანამ სრულებით არ იცოდნენ
ქარგვა, როდესაც პიონერთა ოთახში პატარა განცხა-
დება წაიკითხეს: „თუ გინდა ქარგვა ისწავლო, მიმართე
ხელსაქმის პიონერ-ინსტრუქტორს, მეშვიდეკლასელ
ლუიზა მაქაქარიას, რაზემელის საბჭო“.

„რა არის პიონერ-ინსტრუქტორი? — ჯერ ეს კითხვა
დაებადათ ბავშვებს. უფროსმა პიონერ-ხელმძღვანელმა
აუხსნათ, რომ პიონერ-ინსტრუქტორის წოდებას რაზ-
მეულის საბჭო ანიჭებს უფროსი კლასის იმ პიონერს,
რომელიც რაიმე საქმეში ისე არის დაოსტატებული,
რომ შეუძლია სხვასაც ასწავლოს იგი.“

შემდეგ ბავშვებმა ლუიზა მომეზნეს. ლუიზამ თან-
მობა განუცხადა პატარებს — ვასწავლით ქარგვას,
იღონდ ძაფებით და ნაჭრები მოიტანეთო, უთხრა. პატა-
რა ოსტატი იმასაც შეეცადა. უფრო მეტად შეეყვარებია
ხელსაქმე მობავალ შეგიტებისათვის:

— აი, ეს საყელო და სამაჯურებიც მე თვითონ მო-
ვიქარგე, — უთხრა მან პატარებს და ვიწრო არშამაშემო-
ღებულთი თეთრი, ქათვითა საყელო უჩვენა მათ.

— მართლა? რა კარგია, — თქვა ერთმა.
— მეც მიინდა ასეთი, — თქვა მეორემ.

პიონერ-ინსტრუქტორი და პატარა პიონერები
იქვე შეთანხმდნენ, რომ ხელსაქმის მეცადინეობაზე ყე-
რამი ორჯერ — ოთხშაბათობით და შაბათობით შეიყი-
ბებოდნენ. ახლახან შეეიტყვეთ, რომ პატარები ამ პი-
რობას არც გადაუსულეს. ჯერ მათ არც ერთი მეცადი-
ნეობა არ გაუტყდენიათ. უკვე ამოუქარგავთ სანემსე, პა-
ტარა ბალიშები, ხოლო მუსწადის ტანსაცმელზე უკვე
თავისი ხელით მოქარგული საყელო უყვითათ.

ყოჩად ლუიზა! ღირსეულად ატარებ პიონერ-ინსტ-
რუქტორის საბატო სახელს!

დღით, სკოლაში მოსული ბავშვების ყურადღება დღურების კედელზე გაკრულმა უცნაურმა განცხადებამ მიიპყრო. ბიძინა სარაჯიშვილმა გარკვევით ჩაიკითხა განცხადების ბოლო სიტყვები და მეგობართან ერთად პიონერთა ოთახისაკენ მოჰქურცხლა. ოქტომბრელები ჩამარცვლით კითხულობდნენ განცხადებას, სადაც დიდი ასობით, გარკვევით, აი, რა ეწერა:

„ყურადღება!
ყველას! ყველას! ყველას!
ჩვენი სკოლის ყველა პიონერს!

ცხადდება კონკურსი საინტერესო სათამაშოების გაკეთებაზე. კონკურსში მონაწილეობის მიღება შეუძლია ყველა რაზმსა და რგოლს, ყველა პიონერს“...

კონკურსის პირობების თანახმად მონაწილეებს თვითონ უნდა მოეფიქრებიათ სათამაშოები, თავსატეხები და დამაბნელებელი სათამაშოები. კონკურსზე თითოეულ რაზმს უნდა წარმოედგინა 15-20 სათამაშო...

განცხადებას ხელს აწერდა რაზმეულის საბჭო. პიონერებელმძღვანელთან მისულმა პიონერებმა ერთი დამატებაც შეიტანეს კონკურსის პირობებში. სათამაშოს გამოგონებისას მისი დამზადების საიდუმლოება უნდა დაცვა ყველა რაზმს.

კონკურსმა დიდი ინტერესი გამოიწვია ბავშვებში, მსურველებიც ბევრნი აღმოჩნდნენ. ნორჩი კონსტრუქტორებისათვის გამოყოფილი იქნენ კონსულტანტები საჭირო რჩევა-დარიგების მისაცემად. საჭირო ლიტერატურა, მასალები, ყველაფერი, ყველაფერი მზად იყო მათთვის. პიონერებმა საკლასო ოთახებში ნორჩი პიონერთა საფეხურებიდან ამოღებული სიტყვების ლამაზად დაწერილი ლოზუნგები გააკრეს: — უნდა შეგვძლოს სათამაშოთა კომპლექტის დამზადება“.

სათამაშოთა დამზადებისას ყველაფერს იყენებდნენ ბავშვები: ფერად ქაღალდს, პლასტილინს, მუყაოს, თუნუქის, რკინის, ხის ნაჭრებს, ფანერს, წებოს, სხვადასხვა საღებავებს; ტკბილი ნამცხვრის კოლოფებს და კვერცხის ნაქუშებსაც კი მოუჭებნეს თავისი ადვილი.

კონკურსის ვადაც მიიწურა. პიონერთა ოთახი სათამაშოების მალაჩისა და შემოკრულმა, რაზმეულის გამოფენაზე შიდა სარაზმო ტურში გამარჯვებულმა, თავისებურად საინტერესოდ მოფიქრებულმა 70-მდე სათამაშო მოიყარა თავი.

გამოფენაზე ყველა რაზმი იყო წარმოდგენილი, ოქტომბრელებსაც არ შეერცხვინათ თავი. რას არ ნახავდით აქ: მეოთხეკლასელების—მანანა რამიშვილისა და ნათელა ასათიანის მიერ კვერცხის ნაქუქისა და პლასტილინისაგან დამზადებულ ქართული ორნამენტებით მოხატულ სათამაშო სურებს, ბიძინა სარაჯიშვილის მიერ საინტერესოდ მოფიქრებულ სათამაშოს — ორბელზე

მოფარაზემ სპორტსმენს; მას ორი გათლილი ჯოხის ბოლოებზე კანაფი გაუბია; სპორტსმენი ჯოხების ბოლოებზე ხელის ოდნავ მოკერისას სხვადასხვა თავსისულ ფალ ვარჯიშს ასრულებს. აქვეა ოქტომბრელების: ნინო ჯავახიშვილის, მანანა ლომიძისა და მათი მეგობრების მიერ გულმოდგინედ შესრულებული ხელოვნური ნაძვის ხე და მის გარშემო მოთამაშე ბავშვები. „მელია ყურძენს ეპარება“ — ასე უწოდა ფანერისაგან დამზადებულ თავის სათამაშოს მეხუთეკლასელმა ლეოლა ცანავამ.

ყველას მოეწონა მეოთხეკლასელის დავით გალოგრეს სათამაშო: „ახალ ბინაში“ და მამუკა ასათიანის „გორგოქლა“.

პიონერთა სათამაშოების კონკურსში გამარჯვებული ბავშვები რაზმეულის სიგელებით დააჯილდოვეს.

— გართობის კეთხეში ჩვენი ხელით დამზადებული სათამაშოებით თამაშ უფრო საინტერესოა, — ასე ამბობენ თბილისის რკინიგზის მეშვიდესკოლელები, და ბიძინა სარაჯიშვილი, დავით გალოგრე, დალი პაიჭაძე, ნათელა ასათიანი, ქეთიწო კვანტალიანი, მამუკა ასათიანი, ამირან გოცაძე და მისი თანატოლები კიდევ სხვა ახალ გასართობთა გამოგონებაზე ფიქრობენ.

ნ. შაილოძე

ლეოლა მამუკარია გაუცხვებით ადვენებს თვალს თავის პატარა შეგირდებს — ვებო ქოიავასა და ლეილა ლოლუას ნეშებს კოვალ მიძარბობას.

სამტევან ქაბუჯიძე

ნახ. გ. ფოცხიშვილისა

სოფლის განაპირას, პატარა ღელეზე, წისქვილი იყო გამართული. მეწისქვილეც იქვე ცხოვრობდა; წისქვილის მეტი არა გააჩნდა რა. დღედაღამ იქ იყო, ფევილოში ამოვანგულელი. წისქვილოში ორი ქვა ბრუნავდა, ხან ერთი გაჩერდებოდა, ხან მეორე. საწყალი მეწისქვილეც ხან ერთს აკეთებდა, ხან მეორეს... წისქვილის გზოში სამი ძირი ვაზი იდგა; თითო ვაზი სამ-სამ მტევანს ისხამდა. იქვე სამი ქათამი კაკანებდა. ეს იყო და ეს მეწისქვილის ავლადიდება. ერთ ზაფხულს, მეწისქვილეს მელია შეეოჩნება—ერთი მტევანი ყურძენი მომეცი და ბედსა გწევო. მისცა მეწისქვილემ. მეორე დღეს კიდევ მოცუნცულა მელია—ერთი მტევანი კიდევ მომეცი და ბედსა გწევო. კიდევ გადასანლა მეორე მტევანი. მეორეს მესამე მოჰყვა და სულ გაათავა მელიამ საწყალი მეწისქვილის ყურძენი. ახლა ქათამებს დააღდა მელიამ თვალთ: ერთი ქათამი მომეცი და ბედსა გწევო. «გეყოფა, მელია!» რატომ არ ფიქრობ, რომ მეც მინდა ცხოვრებაო!—დაუტია წუწკ მელიას მეწისქვილემ. «კაცო, ნუ განანება ჩემთვის ეკ ქათამი, შენ ბედს უნდა გწიოთ!»—უპასუხა მელიკომ. იმდენი ჰქნა, რომ ის ქათამებიც გააწყო იქ ეზოში...

მოცუნცულდა ერთ დღეს მელია და მეწისქვილეს მიახარა: ჩვენი მეფეს ერთი მზეთუნახავი ქალიშვილი ჰყოლია და ის უნდა მოვათხოვოო.

— მელია, ტყუილს რად ამბობო!—უთხრა მეწისქვილემ.

(მართული ხალხური ზღაპარი)

— ნახავ, ბატონო, თუ ბედს არ გწევო!—გადაისვა უღვაწეზე ხელი მელიამ და მეფის სასახლისაკენ წაუსუნცულა.

— დიდებულო ხელწიფე, გამოიხედ!—დასტეკა მელიკომ მეფის კარზე.

— მოახსენეთ მეფეს, რომ სამტევან კაბუჯიშვილმა თვალმარგალიტის ასაწონად სასწორი სთხოვა. ნუ შეშინდება, მალე დაგიბრუნებს—ყო.

გაკვირდა მეფე: ასეთი გვარი პირველად მესმის ჩემს სამეფოში, ნეტა ვინ არის ასე მდიდარი? მაგრამ მაინც ბრძანა—გაატანეთო.

გაუდგა მელია გზას, მიდის და ფიქრობს, ისეთი რა მოიგონოს, რომ მეფე მეწისქვილის სიმდიდრეში დაეარწმუნოს. იფიქრა, იფიქრა და აი, რა მოიგონა: იმ ხანებში ერთ გლეხს პატარაძალი მოეყვანა. მელიამ გადაწყვიტა პატარაძლის ძვირფასი ბეჭდის მოპარვა. ასეც მოიქცა—მძინარე პატარაძალს თითოდან ბეჭედი წააძრო, ძვირფასი თვალი ამოაკალა და სასწორის ყურძენი ჩაჰყდა. მეგრე კვლავ მეფესთან მივიდა მელია. გამოიხედეს ისეც დიდებულებმა, სასწორი ჩამოართვეს და შივ ჩაჰედლილი მარგალიტის თვალი რომ ნახეს, გაკვირდნენ, ვინ არის ამდენი ქონების პატრონი, რომ ძვირფას თვლებს კარგავს და არც ნაღვლობსო.

მეორე დღეს სამაჰანკლოდ ეახლა მელია მეფეს.

— პირადად მეფესთან მსურს მოლაპარაკება, —აუწყა მან დიდებულებს. მეფემ—ნება დართო და აი, ჩვენი მელია მდაბლად უკრავს თავს მეფეს.

— რისთვის გარჯილხარ?—ჰკითხა მეფემ.

— დიდებულო მეფე, სამტევან კაბუჯიშვილი ქალსა ვთხოვს, ძალიან მდიდარი კაცია. ხმელეთზე დიდი სასახლე აქვს წამოჭიმული, წყალზე მრავალი წისქვილია უბრუნავს, თავს მოჯამაგირეები დასტრიალებენ. თავადლე ლაშაზი, წარმოსადგეი ვაჟა-

— დიდებულო მეფე, სამტევან კაბუჯიშვილი ქალსა ვთხოვს, ძალიან მდიდარი კაცია. ერთი სიტყვით, უხალხო საბიძოა.

წია. ერთი სიტყვით, უნაკლო სასიძოა. მეფე დაღვთრდა. ერთი კვირა კიდევ დაბელოდევ და პასუხს გეტყვიო. წამოვიდა მელაკუდა. და ახლა იმის საზრუნავს მიეცა, რა გზით ეშოვა მეწისქვილისათვის ქონება. იფიქრა, იფიქრა და აი, რა გადაწყვიტა: ერთ მთასთან ორი დევი ცხოვრობდა. სწორედ ისეთი სახლი ედგათ, როგორც მელიამ აუწერა მეფეს. ბევრი იარა, თუ ცოტა, მელია დევკენის სახლს მიადგა. «სტუმარი ხომ არ გინდათ?»—დაიძახა მელიამ. გამოიხედეს დევებმა და სახლში მიიპატივეს. მიიხედ-მოიხედა მელიამ, მერ დევებს შეხედა სინანულით.

არიალდნენ დევები,—გვიხველ რამეო.

— თქვე საწყლებო, თქვენს გადასარჩენად მოვედი. მეფეს თქვენთან ბრძოლა უნებებია და დიდი ჯარითაც მოდის. როგორმე უშველეთ თავს.

არიალდნენ დევები.—მელიავ, გვიხველ რამეო.

— ნუ გეშინიათ, მეფე რომ თქვენსკენ წავიდა, მე მაშინვე შეგატყობინებთ, ეზოში რომ თივა გიდგათ, იმის ზინეშიღა დავმაღავთ.

გაუხარდით დევებს, ასეთი გულშემატკივარი რომ გამოუჩნდათ. იმ დამეს კარგად ეავხმებს და დილით გაისტუმრებს.

ერთი კვირის შემდეგ მელიამ პასუხისათვის მიაკითხა მეფეს. მეფემ სამბეტევან ქაზუციშვილს დასიძებაზე თანხმობა განუცხადა და იკითხა—როდის მომბრძანდება ჩემი სასიძო კაციო.

— სამბეტევან ქაზუციშვილი ხვალდევ გაახლებათ დიდი ჯარით. აქ გადაიხილდის ქორწილს. მერე თქვენც წამობრძანდით თქვენი ჯარითა და ნათესავ-ახლობლებით.

მართლაც ასე შეთანხმდნენ.

დაბრუნდა მელია მეწისქვილეთთან. ოცი ტომარა ნაცრით გააცხებინა, ურუმზე დაწაყეს და გზას გაუდღვინა. გზაზე მიდინარე შეხვდათ. მელიამ ურეში შიგ შეიყვანა, ნაცარიანი ტომარები ჩაცალა და დიდი კორიანტული დააყენა. მეფემ თავისი სასახლიდან მოპკრა თაყუნი, რომ პაერი ბოლითა და მტვრით გაივსო: გაკვირდა, ეს რა ამპაჯიაო. ამასოაში მელია და მე-

წისქვილე ჯოვარდნენ მეფის სასახლეში.

— არიქ, მეფევ, ძვირფასეულით დატვირთული ურმები გადაგებობრუნდა მდინარეში, მაყურებიც შოგ ჩაჭვებჩვენდა გადავრჩითო,—მოსთქვამდა მელია. შეიცხადა ეს ამბავი მეფის ოჯახმა. საქორწილო სუფრა მაინც ვაშალეს. მეფე-პატარძალი და-აბრძანეს და მელიაც გვერდით, საპატრიო ადგილზე მიუსვს. გაკვირებულნი მეწისქვილე აქეთ-იქით იყურება. არა სჯერა ეს ბედნიერება. მიუჩინდა მელია და ყურში წაჩხურულა: კაცო, თვალებს ნუ აცეცებ, არ შემარცხებინო, არ შეგატყონ, რომ გიყვირსო.

დამთავრდა ქეიფი. ახლა სასიძოს ოჯახში წასასვლელად მოეზადნენ. მელიამ უთხრა მექორწილებს:—მეწინ წავალ. თქვენ მერე წამობრძანდით და, სადაც დიდ ცეცხლს დანახავთ, იქ შემოუხებეთო.

წაუცუცულა მელია. მეწისქვილეს მეფე გამოჰყვა დიდი ჯარითა და ამალით. საწყალ სიძეს გული უსკდება, სად წაიყვანო ამდენი ხალხი, ან ეს პატარძალიო. მაგრამ მაინც მიენდობეს, გზას გაუდგა.

წინ წასულმა მელიამ დევებთან მიიბრინა.—არიქა, მეფე მოდის ჯარითაო! საწყალი დევები თივის ზინეში შეჭრნენ. მელიასაცს უნდოდა, წაუკიდა ცეცხლი ზინებს და შიგ

ამოწვა უტვინო დევები. დევების თავებმა რომ ტკაცატკუცი ატება, მეფეს ეგონა—სიძის ოჯახი ზარბაზნების კრალით მხედებო. ცეცხლის ალი ცასა სწვდებოდა. მექორწილებიც ცეცხლისაკენ წამოვიდნენ. საწყალმა მეწისქვილემ მშვენიერი სასახლე რომ დანახა, უფრო წახდა. დაიწყო თვალეზის ცეცება.

— კაცო, რას ვაშტვრდი,—წასჩურჩულა მელიამ მეწისქვილეს,—ხომ ხედავ, სიტყვის პატრონი ვარ, ბედსა გწვიო.

სამი დღე-ღამე იქეიფეს მექორწილებებო. რას დაენანებოდათ დევების ქონება. მერე კი წასასვლელად აიკერიფენ. მეფემ დალოცა ქალიშვილი და სიძე, მელიასაც საჩუქარი უძღვნა და იმე დაბრუნდა თავის სამეფოში.

იმ დღიდან მეწისქვილე ბედნიერ ცხოვრებას შეუდგა. მელიაც დღენი-ღამე მათთან იყო და ახლა გამოუღევალდა ჰყავდა ქაშობები.

ჩაწერა ს. თოფჩიშვილმა

სიმონ მთარაქა

ნახ დ. ხახუტაშვილისა

ანბნა

თვე ისე გადიოდა, ცას წვეთი არ გავარდნია და ყველაფერს უჭირდა: სიმინდ-ლობის სიყვითლე შეპარვოდა, ხოლო ბოსტნეული მიწას ეგვროდა, აღარ იზრდებოდა. ხეებს კი ნაადრევად სცილიდა ფოთლები. ასეთ დროს რუს წყალი მისწრებოდა...

ჯერ ისევ ბნელოდა, როდესაც პატარა ბიჭმა არხიდან წყალი გადმოავლო, რუზე მიუშვა და თოხით ხელში აედგენა წყალს, რომ სადღე არ გადასულყო და ტყუილად არ დაღვრილიყო. მომიჯნავეთა რამდენიმე ბალახზე რომ ჩაატარა წყალი, შემდეგ თავისი ნაკვეთის ლობზე გადაბტა და რუს პირი გაუსწანა...

განთიადი ცისკრის ვარსკვლავს შეჭხაროდა. გრილოდა. ცივი-გომბორიდან ზენა ნიაკი მოჰქროდა და შავ

ქოჩორს უბიბინებდა. პატარა ბიჭი შრომაში გამოეყვანა, კილ ვაეკაციით თავისუფლად ხმარობდა თოხს, ვეგებერთელა რუის წყალს პაწაწინა ნაკადულეზად ხახუნს კვლევდა ანაწილებდა. მალე შვიდივე კვალში თანაბრად მირუხნუხებდა წყალი. ბიჭი თოხის ტარს დაეყრდნო და თავის ნაშოქმედარს გადახედა.

— უჰ, როგორ გაეხარებოდა ღელასა!
მამა არ ჰყავდა. სამი შვილის პატრონი ღელაც იმდენად წლებსა და შრომას არ გაეტეხა, რამდენადაც დარსდა და ვარამს. ამ ბიჭზე წინ ექვსი შვილი გაუჩნდა და ექვსივე დამარბა. შემდეგ ეს გაჩნდა, ამას კვლავ ბიჭი მოჰყვა, ბიჭს—გოგო. და ესენიდა იყვნენ ექვსი შვილის დამარბეველ ღელის ნუგეზად. მაგრამ ახალი უბედურება დაატყდა თავს—მეფულე გარდაცვალა, ოჯახი დაობლდა და მეტი გზა არ იყო, თვითონ უნდა ებრძოლნა მიწისთან და სამ-სამი შვილი ისე აღეზარდა, უმამობა აი დასტყობოდათ. იმ სამში ეს ბიჭი ყულოზე უფროსი იყო და, როგორც კი მოჩიტდა, ღელას ჯველაფერში ეხმარებოდა: არც მსუბუქ საქმეს გაუბრბოდა და არც მძიმე ჯაფას!

კარგად განათლდა. მზემ თავი ამოჰყო თუ არა. მინდრის გზაზე ჯერ გრაილით ჩამოიარა მსხვილფეხა საქონლის ნახირმა, შემდეგ კი მეხბორე ბიჭებიც გამოჩნდნენ თავიანთ სამწყემსოთა.

— არსენ! ჰი არსენ! — შექმნეს მათ ყიფინა, როგორც კი დაუპირისპირდნენ.

იგი უმაღლე ლობეს გადმოეგლო და ლაფიანი თოხით ხელში მათთან გაჩნდა.

— ჩემი ხბო წამოიყვანეთ? — იკითხა მან.

— წამოიყვანეთ, აქ არის! — მიაძახა რამდენიმე ერთხმად.

— აბა, თქვენ იცით, ბიჭებო, არ მომიმშობით! — თქვა დარბაისელი ვაყის კილოთი.

— როგორ, მენ არ მოღიხარ? — გაიკვირვა შევექოჩორა ბიჭმა.

— მე ბალხა უნდა მოვრწყვა, ჯერ ვერ წამოვალ! — მიუგო მან.

სულ შვილი ბიჭი იყო და შვიდივემ ერთად მოიწყინა.

— მამ ღელს უდიდობაც ჩაგეშლდება? ფუთი! — უკმაყოფილოდ ჩაიჭინა ხელი ყველაზე ტანმოირჩილმა.

— თუ მოვრიხი, შუადღისას ვერბეებთან ჩამოვალ, ხბო იქ დაყარეთ და... — კიდეც რაღაც უნდა ეთქვა.

მატარა ბიჭი შრომაში გამოჯეჯილ ვეკაცივით თავისუფლად ხმარობდა თონს.

მაგრამ ერთხანად ფერი-ფერი წაუვიდა, ხმა ჩაუწყდა, ზურგი უჩვენა მეგობრებს და რუსკენ გადახტა.

— რა იყო, არსენ? — ხმისკანკალი შეეკითხა შვექოჩორა.

— წყალი დაბიწყვითეს! უსინდისო, არც კი კითხულობს მოვრჩი თუ არა! ვანანებ!

მის ხორბლისფერი სახეს აღმური ასლიოდა. ბიჭები ადარკ მოპოვნეშია, უცებ მოსწყდა ადვილს და პირაღმა გაიქცა.

დიდხანს არ ურბენია, როგორც კი მომიჯნავეს ბაღჩას თავს ვადაუარა და ალუბლების ქალა ვადასქრა, კვლავ მოესმა წყლის რაკრაკი. ორიოდე ნაბიჯიც გადადგა და ყველაფერი აშკარა გახდა. ვილაქას მსხვილი ბელტებით ჩაეკეტა რუ. ბიჭი განშავებული ეცა ბელტებს და ამოყრა დაუწყო. სულ სამი ბელტის ამოღება მოასწორა, რომ ვილაქ გამოვარდა ალუბლების ჩრდილიდან.

— რას შერები, ლაწირაკო! — დასტყვილა მან. არსენამ მიხედა. მის წინ ძალზე მწითური ახალგაზრდა იდგა, არც თუ დაბალი, არც თუ მაღალი, მაგრამ ჩამკვრივებულ და ჯმუხი. ხნით საგრძნობლად უფროსი ჩანდა, რადგან ზემოთა ტუჩზე ცეცხლისფერი გინგლი უჩანდა. ბიჭმა თავისი საქმე განაგრძო და თან წყნარად მიუგო:

— უსინდისოს კეუას ვასწავლო!

— რაო? მე ვარ უსინდისო! — დაიდრიალა მან და გაქანდა, ხელი ჰკრა წაუჭუსუს. ბიჭმა თავი ევლარ შეიკავა და ორივე ხელი წყალში ჩაატყაბუნა. უმაღლე მკერდიც დაუღობო წყალში და კოჩორიც დაუსყვდა. თონს ხელი უშვა. ელვის სისწრაფით ფეხზე წამოიქრა.

— ახლავე თავის ადგილას დააწყე ეს ბელტები, ორომე მგათ მაგიერ შენ ჩაავადებე წყალში და შიგ

გახრჩობ! — უბრძანა მან, ვიდრე ბიჭი წელში გასწორდებოდა.

ბიჭი ასეთ თავდასხმას არ ელოდა. ჯერ ფერი წაუვიდა, შემდეგ კი უცებ იფეთა:

— წყალი მე მოვიყვანე აქამდე, მართმე და ცემა-საც მიზირებ? — შეჰყვირა მან და მისწვდა: თონი წაგლიჯა, შორს გადაავლო. შემდეგ ერთი ხელი მხარში დასტაცა, მეორე ქამარში, ნახევრად მისკენ შებრუნდა, მოგვერი და ჰკრა და ჰაერშივე გადაკოტრიდალეულს რუში გაადენინა ტყაპანი. თითქოს მუთაქას ასწორებოდა, ისე მისწი-მოსწია და მისი სხეულთი ის ნალარი ამოავსო, სათაუ ახლა მიდიოდა წყალი. ის ფართხალეობა, ცდილობდა ყელში მისწვდომოდა და თან გაუგლისებით ღრიალებდა:

— გამიშვი! გამიშვი, თორემ მოგკლამ!

— შენ მასწავლე წყალში ჩაგდება და შენვე იწვინე, ვიდრე ჩემი ბაღჩა არ მოირწყვებო! — გამზავებით ჩასაძახოდა უფროსი ძირში და თან ჯმუჯნიდა, მუხლით ზედ აწვეობდა, რომ აღარ განძირულიყო...

ამ ჩხუბის ხმაური, ეტყობა, მენახიბებ ბიჭებსაც მისწვდათ რომ, ერთი ნახიბთან დაეტოვებინათ, ექნენი კი კომბლეტთ ხელში მოკვიდნენ.

„რა მოხდა?“ — ვინი არის? — კითხულობდნენ. ისინი და თან კომბლეტს საჩხუბრად ატრიალებდნენ.

— აჰა, ყველანი კარგად იცნობთ! — არსენამ თავი მაღლა აუწია, ბიჭებმა ერთხანად შეჰყვირეს:

— ციშვა! — შემდეგ კი ისეთი სიცილ ხარხარი ატეხეს, რომ უურთაშენა ადარ იყო. ყველა მშვენივრად იცნობდა ციშვას და ამიტომ იცინოდნენ. ის ყველას ეჯავებოდა, როგორც ბუტუსარა, მოურიგებელი, ძლიერთან — მხდალი, ხოლო სუსტთან — ყოჩი!

— ციშვა, მაღლა ამოდი, ჩვენც გეწყურია წყალი! — დასტინა ერთმა.

— კილაობაც ამახა ჰქვია. გენაცვალე მაჯაში! — ყველას აღმოხდა ეროხობად.

— შენი კირიმე, არსენ, რომ მაგის ჯაფრი ამოგვეყარე! შესძახა შეგეორობამაც.

არსენამ კოპები შეიკრა.

— ბიჭებო, გეყოს! კაცის დასჯა შეიძლება. სიკვდილი კი არა! — ციმფა აღარ უფიროდა, არც ივინებოდა. არსენამ ხელი აუშვა. — გასწიო. თქვეს საქმეს მიიხედეთ. მე ვიცი და ამან!

— მართალი ხარ, შენ მაგასთან დამხმარე რაში გვირდებამ? ტყუილად გამოვიტყუით. ბიჭებო, ხბორებს მიეხედოთ! — შეგეორობამ ყველაზე წინ იბრუნა პირი, დანარჩენებიც მის მიჰყვნენ.

ციმფა წამომდგარიყო. წყალი წურწურით გასლიოდა. ლაფიან ხელებს რუმი იბანდა და თან ამბობდა:

— შენ თუ ამდენი შეგეძლო. რატომ აქამდე არ ეიცოდი?

— სანამ არ გამომცდიდი. ამა, როგორ უნდა გცოდნოდა! — მიუღო ბიჭმა.

— არა, შენ ძალიან შორს წახედა. მაგ მკლავით მიეღ მიეღ ქვეყანას გაღასწედება! ჰოდა. შენისთანას ფრთას უნდა ასხანდნენ და არა ჩაგრაედნენ! — იგი მივივარდა. თავისკენ მიმავალ წყალს გზა ჩაუქეტა და განავარძო. — მომეც. მე თვითონ გიშველი მორწყავს!

იმ დღისით ერთმანეთს მხარი მხარს მისცეს და ბაღის ღერაც კი არ ღერჩენიო მოურწყავი...

ამავე საღამოს დღეამ გულისამად გადაქოცხა ლაფში ამოთხუნული შეილი და უთხრა:

— ზეგამდის ახალ ხალათს შეგიკვრა, რომ დლეობაზე წახვიდე, დასივენო და გაინავარდო!

დლეობაზე წასვლა — ეს იყო მისთვის უშლალესი ჯილონი. რადგან არც ერთი დლეობა ისე არ ჩაივლიდა. რომ კილაობა არ გამართულიყო მას კი კილაობისთანა მიწოდველ სანახაობად არათუარი მანქანა.

საკლავის ახალგაზრდები დიდ სახალხო დლეობებზე არასოდეს მოუშნადეგელი არ გამოდიოდნენ. დლეობის

წინ ყოველთვის მართედნენ შერჩევით კილაობას თავიანთ სოფელში და ვინც სხვებზე მეტად იყოჩადებდა, იმათ მეზობლობა ჯგუფში რიცხედნენ, როგორც სიამელო ფალანგებს. ყოველთვის ასე ხდებოდა და ასევე მოხდა ახლაც...

შაბათ საღამოს, ორ მომცრო კომპუნა მომწყვედილეკელისის გზოში სოფელელ გოგო-ბიჭებს ლხინი გაენალეზინათ, პოლო ცოტა მოშორებით ახალგაზრდა ვეჯაკები წარბეკრულინი წრეს აწყობდნენ, რომ საცდელი კილაობა ჩაეტარებინათ. მალე ყველაფერი მზად იყო. ჯერ სულ პატარა ბიჭები გამოიყვანეს და გარეკახური საკილაო სიმღერა დასძახეს...

პატარა ბიჭებმა ცოტა ხანს იბლარძუნეს და, რაკი ვერც ერთმა ვერ სძლია — გააშველეს. შემდეგ უფრო მოზრდილები გამოვიდნენ, მაგრამ არც ამათი კილაობა მოეწონა ხალხს. ყველამ ყიფია ასტეხა:

— ნამდვილი ფალანგები გამოიყვანეთ!

— ყოჩაღი ბიჭები მოძებნეთ!

ერთმაშალ წრეში ჩვენს ციმფა გადახტა და რაც ძალა და ღონე ჰქონდა შეტყვირა:

— უწარებზე რასა სცდებით? აი, ფალანგნი! — მან ხელი დასტაცა მისთვის ნაცად ბიჭს და ფეხზე წამოაყენა. — ვისაც ვინდა დააჭიდეთ. უფროსებსაც არ შეუშინდება!

ხალხი ერთ წუთს გაინახა, ბევრმა იცოდა ვინ იყო. მაგრამ ჯერ მისი ფალონობა არავის ენახა. როდის და როდის ჩოხოსანმა გამირიგებელმა, რომელიც წრეში ტრიალებდა. გაკვირვებით წამოიძახა:

— მართლაც ზორბა ყმაწვილი ჩანს, თუ ძალაც შესწევს!

— სინჯე და გაიგებ! შენც არ შეგებუება! — ორმა რწმენით მიუგო ციმფამ.

მაშინ ჯერ კიდევ არაფერი იცოდა, რომ ციმფას რწმენა ერთი ახალ გამაგებლებოდა, არც ის იცოდნენ, რომ

ემ დღით პირველად იწვევდნენ მსოფლიო ასპარეზისაკენ...

ვილაც ფერდოსუბნელი ბიჭი გამოიყვანეს, რომელიც მასზე მეტი ხნისა სჩანდა. უფრო ჯემუხიც იყო, მაგრამ ზორბა არ შეეპუა, თანხმობა განაცხადა. ჩოხოსანმა სახრე დაატრიალა, ხალხს განი დაგდებინა, მომღერლებმა საჭილაო შემოსცახეს და...

ზორბა და ფერდოსუბნელი ერთმანეთს ეცნენ. ფერდოსუბნელი შეურაცხყოფილად გრძობდა თავს, ძძუ-მწოვარასთან მიჰიდავებენო, და ავღებულად მივიდა, მხოლოდ ცალი ხელით აპირებდა ბრძოლას, მეორეთი კი დონიჯი ჰქონდა შემოყრილი. ასეთმა არხინობამ მას მალე აწყველინა გაჩენის დღე. ზორბამ ცალი ხელი ჭამარში დასტაცა, მეორე მხარში, ციმციმ ასწია, მიწას მოსწყვეტა და ზემოდან ძირს გადმოქნეული, მიწას ბეჭებით დააკრა.

— ვუბ, შენი კირიმე!

— ჰიდობაც ამასა ჰქვია, გენაცვალე მაჯაში!— ყველას აღმოხდა ერთხმად, როგორც წინასწარ გაზებირებული.

იმ დღეს, სულ ადვილად, სამ ფალავანს კიდევ ააკრა ზურგზე მტვერი და ხალხმა ის ჩათვალა თავის ტოლებში უძლეველად. ამას შედეგად ის მოჰყვა, რომ ყველაზე საიმედოდ სცნეს და პატარა ბიჭებიდან, დღეობაზე რომ წაიხდნენ, მისა წაიყვანდნენ ხოლმე საკვიდაოდ. იმის მეტი ვერაინ ასახელებდა მათ სოფელს.

ასეთი წარმატება ჰქონდა მის ბავშვობაშივე, მაგრამ მაშინ ჯერ კიდევ არააინ იყოლა. რომ არა მარტო თავისი სოფელი, არამედ თავისი სამშობლოც უნდა ესახელებინა.

ასე იზრდებოდა, ასე იწრთობოდა და კავდებოდა შრომასა და ბრძოლაში საგარეჯოს რაიონში მცხოვრებში, გიორგიშინდელი პატარა ბიჭი, რომელიც მომავალში ჯერ საქართველოს, შემდეგ საბჭოთა კავშირისა, ბოლოს კი მსოფლიოს არაერთგზის წეშპიონი უნდა გამხდარიყო და გზა საგარეჯოდან ტოკიომდე გაეკაფა.

ამ ბიჭის გვარი და სახელი დღეს უკვე მთელს მსოფლიოში ჰქუეს. არც თქვენიუნს უნდა იყოს უცნობი, რადგან თქვენია, თქვენი ქვეყნის შვილი და, ალბათ, ხშირად ამაჟობთ კიდევ არსენ გეოკიშვილის უძლეველობით!

თემა ანაზილი

ბეხი

ერთი, ორი...
ქსოვს და
არ იღლება ბეხი.
მისი ზრუნვით მე აქ
ქალაქშიცა ვთბები.

ერთი, ორი...
კიდევ
და მზავ მატქს წინდა—
ბემოსავით თბილი,
ბემოსავით წმინდა.

ერთი, ორი...
ისევ
ქსოვს იწყებს ახლად...
დაისვენე, ბეხი,
ძილის დროა ახლა.

თებერვალი

თებერვალი ბერავდა,
მარტი კაბას კერავდა
ყვავილების ფერადა,
კისარტყელის ფერადა.

ქარო ავი ნუ ხარო,
მზეს სალაში უთხარო—
ველ-მინდორი მოხატოს
ყვავილების ნოხადო.

თებერვალი ბერავდა,
კვლავ სუსხინ ქარებსო,
მზემ კი გვითხრა: ქარბუქი
მინდორ-მინდორ ზეტიალს
მალე დაამთავრებსო!

თებერვალი ბერავდა,
მარტი კაბას კერავდა—
ყვავილების ფერადა,
კისარტყელის ფერადა.

პიონერის კლუბი

„მწვანე საგუშაგოები“

ყურადღება!

დღის წესრიგშია:

1. „მწვანე საგუშაგოები“ გვესაუბრება ვაშლი „ნორჩი ლენინების“ რედაქტორი — ი. ცერცვაძე.
2. „მწვანე ზოოლოგიური კლუბი“ ვეტერნარი თბილისის მე-7 საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლე გიორგი კანდელიძე.

ტყის პირას პიონერთა ჯგუფი მიდიოდა. უცებ ტყიდან ნაჯახის კაკუნი მოისმა, ბავშვები შეჩერდნენ, ყურები დაკვიტეს, აიმა არ მოგვეჩვენაო. კაკუნი კვლავ გაისმა, და პიონერები ტყისაკენ გაიქცნენ.

უცნობი ძია პატარა ნაძვის ხეს სჭრიდა.

— შეჩერდი! ვინ მოგცათ ნაძვის ხის შოკრის უფლება? — წარმოთქვა წარამგებუხებით ბიჭუნამ, რომელიც ჯგუფს გამოეყო.

უცნობმა ირონიულად ჩაიციხა.

— შენ ვინ მოგცა უფლება, ხის მოჭრას რომ შეიკრძალო? — ჩვენი უფლება გვაქვს! — ახლა გოგონა ჩაერია ლაპარაკში.

— ოპო, ესენი აღარ ხუმრობენ!

— არა, ჩვენ არა ვხუმრობთ! — დაიწყო ისევ ბიჭუნამ. — დადგნებთ ხის მოჭრას თავი, თორემ ახლავე ვაცნობებთ სოფლის სამსახურს.

— ვინა ხართ თქვენ?

— ბუნების ნორჩი დამცველები, — თითქმის ერთხმად მიუგეს ბავშვებმა.

უცნობმა მხოლოდ ახლა შენიშნა ბავშვების მარჯვენა მკლავზე მწვანე ფერის ნიშანი, რომელსაც ვაშის ფოთლის ფორმა ჰქონდა და ზედ წითელი ასოებით იყო ამოქარგული „ბნღ“.

— ჩვენ „მწვანე საგუშაგოს“ მთავარი შტაბისაგან ნამრძანები გვაქვს. — ნაძვის მოჭრის უფლება არავის არ მივცეთ.

— შტაბი სად არის? — ცნობისმოყვარეობით იკითხა უცნობმა, ხის მოჭრას თავი მიანება, ნაჯახი მხარზე გაიღო და კმაყოფილი ღმილით შეიკერდა ბავშვებს.

— შტაბი ვაზეთ ნორჩი ლენინების რედაქციაშია, შტაბის უფროსი კი ძია ნიკოა.

— პატრცემული ნიკო კაცხოველი, — ჩაერია ლაპარაკში მესამე. ეს ამბავი რაც ახლა გაიმგებთ, არ მომხდარა, მაგრამ ადგილი შესაძლებელია მომხდარიყო, რადგან ბუნების ნორჩ დამცველებს, რომელნიც გაერ თიანებულნი არიან „მწვანე საგუშაგოში“, ახლა საქართველოს ყველა კუთხეში ნახავთ: ქალაქად, სოფლად, მთაში და ბარად. ეს ის ბავშვები არიან, რომელთაც ძალიან უყვართ ბუნება, ჩვენი ღამაში ტყეები, აქაფებული მდინარეები, მასში მოლიე

ლივე თევზები, ცად აზილული მთები, ღამაში ყვავილები, მოიკიკივე ფრინველები; უყვართ ბუნების წიაღში ნავარად, მდინარეში ბანაობა, მთაში საღაშქრად წასვლა. თევზობა, ტყეში კოკონის დაწნობა და ღამის თევზ... მართლაც რა კარგია ბუნებაში ყოფნა!

მაგრამ, აბა, წარსილიდინეთ, ტყე, მდინარეები, ფრინველები, ყვავილები რომ არ იყოს, რა ცუდი შესახედავი იქნებოდა გარემო. ვანა მარტო ცუდი შესახედავი? არ იქნებოდა ცივი წყარო, რომლის დაღვვას ზახელში არაფერი არა სჯობს, ნიანდაგი გამოთფიტებოდა და მოსავლს ვეღარ მივიღებდით, პაერში აღარ იქნებოდა ის ნივთიერებები, რაც აუცილებელია ადამიანისათვის, აღარ იქნებოდნენ თევზები.

ეს ძალიან კარგად ესმით ბუნების ნორჩ დამცველებს, რომელნიც „მწვანე საგუშაგოში“ გაერთიანდნენ და მტკიცედ დადგნენ ბუნების დაცვის საგუშაგოზე.

„მწვანე საგუშაგოს“ ხელმძღვანელობას უწევს ვაზეთ „ნორჩი ლენინების“ რედაქციაში და ნორჩ ნატურალისტთა რესპუბლიკური სადგურის „მწვანე საგუშაგოს“ მთავარი შტაბის უფროსად საქართველოს სსრ მცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი ნიკო კაცხოველი მოვიწვიეთ, რომელიც დიდი ხალისით მოეკიდა ბუნების ნორჩ დამცველების საქმიანობას და ძალიანაც ენმარება მათ. ბუნების ნორჩი დამცველები დაუყოვნებლივ ასრულებენ შტაბის ყველა ბრძანებას. შტაბში ყოველდღე მოდის სასიხარულო ცნობები.

სამრტრეილის რაიონის სოფელ კულაშის ნორჩმა გუშაგებმა შეთარგოვს ტრიფოლიატის, ცაცხვის, პანტის, ჩიტავაშლის და კაკლის რამდენიმე ათეული კილოგრამი თესლი, და-

გვეშუქობის რაიონის სოფელ თამაკონის საშუალო სკოლის მოსწავლე ვთქუნა ხხულუბია „მწვანე საგუშაგოს“ აქტიური წევრია.

გეს 120 ძირი კაკლისა და 40 ძირი ჰაღრის ნერგო.

გაღრის რაიონის სოფელ ოტობაიას მწვანე საგუშაგოს წვერებმა დარგეს 30 ძირი მუხისა და 200 ჰაღრის ნერგი, შეაგროვეს 500 კგ თესვულულო.

თერჯოლის საშუალო სკოლის პიონერებმა რაიონის ცენტრის ერთერთი ქუჩის ორსვედ მხარეს დარგეს 90 ძირი ნაძვი, ხლოო ხეივანში უფროსებთან ერთად დარგეს 1200 ძირი ნაძვი.

ორჯონიძის რაიონის სოფელ ხევის საშუალო სკოლის ნორჩმა გუშაგებმა დარგეს 80 ძირი ფიჭვი, 100 ძირი თუთა, 23 ძირი ხურმა, 40 ძირი ვაშლი, 350 ძირი აკაცია; გააკეთეს მდიდი აუზი, სადაც თევზებს მოაშენებენ; შეაგროვეს ყვავილების თესვულულო სკოლის ეზოში ყვავილნარის გასაშენებლად. ბავშვებს კოლმეურნეობამ ერთი ჰექტარი მიწის ნაკვეთი გამოყო საწერის მოსაწყობად. ასეთი ცნობები შტაბში ყოველდღე იმდენი მოდის, რომ მათი ჩამოთვლა კი შეუძლებელია.

ეს ხომ მხოლოდ დასაწყისია. გაზაფხულზე ვინ იცის კიდევ რამდენი ათასი ნერგი მოემატება საქართველოს ველ-მინდორებსა და ტყეებს მწვანე საგუშაგოების წყალობით.

ახლა „მწვანე საგუშაგოს“ ყოველი წვერი თითო სახლ-ბუღეს აშაადებს. გაზაფხულზე თბილი ქვეყნიბიდან დაბრუნებული რამდენიმე ათასი ჩიტუნა „შესახლდება“ კეთილმოწყობილ ბინაში. ჩიტუნებიც არ დარჩებიან ვალში, სამავიეროდ პატარების გაშენებულ ბაღებს მოუვლიან, ბავშვ მწერებსა და ქიალუსს არ მიაკაუბებენ.

5000-ზე მეტი ბუნების ნორჩი დამცველია ახლა საქართველოში. მათი რიცხვი სულ უფრო და უფრო იზრდება. ეს დიდი ლაშქარია, რომელიც რტკიცედ დგას და იღვება საქართველოს ლამაზი ბუნების გუშაგად.

ი. სარსაძე.

გაზაფხულის ნორჩი ლენინელის* რედაქტორი.

ზოოლოგიის შესწავლა წესს დაიწყო, მაგრამ ცხოველები და ფრინველები თავიდანვე მიყვარდა. პირველად ჩემი ზოოლოგიური კუთხე სასაცილო „ტელესკოპი“ თევზებმა და წყლის ზოოკინებმა დაამაგინეს. მე და ჩემი ბიძაშვილი ლიანა მთელი საათობით ვდარაჯობდით აკვარიუმში, განსაკუთრებით ქვირილობის დღეებში—ხომ შეიძლება ლორწო მუცელა მამალ თევზებს ქვირილები გაენადგურებოთ? ამიტომ მათ ვაცალავდებოდი. თევზების ნამრავლს მეგობრებსაც ვუჩვენებდით. მათ დიდი დახმარება გამიწიეს—თევზების კვებაში მეხმარებოდნენ, მიგროვებდნენ ქიაყლებს, მოქონდათ გამზარი ხორცის ფეკლი. ჩემს აკვარიუმში, რომელშიც 70 ლიტრი წყალი ჩადის, წყლის რეგულირებისათვის თითბრის მილი გვაკეთეთ, რომელიც ონკანთან არის შეერთებული. მე და ლიანა წესს აფრიკის თევზებით ვართ გატაცებული, მათთვის ცალკე აკვარიუმი გვაკეთეთ, რომელიც ბატარეით თვება. ამ თევზს 22-26 გრადუსამდე გამზობარი წყალი ჰქონდა. ისინი იმითაც არიან საინტერესო, რომ ცოცხლადმშობ თევზთა სახეობას ეკუთვნიან. ჩვენი ზოოლოგიური კუთხის მხახველებს დაღრნებიც მოწონთ. ისინი ხომ განუწყვეტლივ სტვენენ. მე შევინაშენე, რომ ბუმბულის ცვენის დროს მათ გალობის ხალისი ეკარგებათ და ავადმყოფივით მოწყვნილი ხდებიან.

მაგრამ ჩვენი ზოოლოგიური კუთხის სიამაყე მაინუნია „ჩიკაა“. ჩიკა ბათუმში შევიძინეთ, ივინ თვისა იყო მშინ. ოინბაზმა კაბუცინმა მთელ მეგობრებს შეგვაყვარა თავი. წე-

ლიწადზე მეტია. რაც შეეძინათ არის და წამითაც არ შეუსვენია, სულ დაბტის, თამაზობს. ჩიკას ძალიან ეფეროხილდებოთ, რადგან ფაქტობით ორგანიზმი აქვს და სულ ადვილად შეიძლება გაცივდეს. ჯერჯერობით კი ფრჩხილიც არ წამოსტყვინია. ყველას თავისებურად გვეფერება—გვახტება, თავს გვიჩენავს, მაგრამ თუ რაიმე ეწყინა, ფხაქნასაც არ ერიდება, თან წრბინა ხმით ტირილს მოჰყვება ხოლმე. ჩიკას ძალიან უყვარს ტყინლული, მაგრამ კვერცხი თავს ურჩენია. ქურდობაშიც შემჩნეულია უკვე: სამზარეულო კარადს ჩუმად აღებს და კვერცხს იპარავს. კიდევ ბევრი რაიმს მოყოლა შემიძლია ჩიკაზე, მაგრამ არ სჯობს თვენი თვითონ გვესტუმროთ, მეგობრებო? ჩემი მისამართი ასეთია: თბილისი, ლენინის რაიონი, ალილუევს ქუჩა № 8.

ვაიკო კანდელაკი.

თბილისის მე-5 საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლე.

ვაიკოს ზოოლოგიური კუთხის ხიამაყე პატარა „ჩიკაა“.

მთავარი ინჟინერი

დ. კანგაძეძვი

გერმანიის ავიადაზვერვის შტრინავაჟი ლეიტენანტი ფრიდრიხ ბუშმა და ნოვია დერცენის მოსწავლე ლიომა მიხაილოვა ერთსა და იმავე დღეს მიღებს ქილდოს: ლეიტენანტი ბუშმა — კაცის ჭვარი, ლიომა მიხაილოვა კი მელია „ლენინგადის დატისათვის“.

როგორც გერმანელთა სარდლობის ბრძანებაში იყო ნათქვამი, შტრინავი ბუში წარდგენილი იყო ქილდოზე „ლენინგადის მოწინააღმდეგის პოზიციის სატოტის დაზვერვისათვის, რის შედეგებით აღმოჩენილ და განადგურებულ იქნა რუსების თირმეტი საჟინტო დანადგარი“. ლიომა მიხაილოვა კი წვრილ იმპრატ მიიღო მებდა, რომ გერმანულ თვითმფრინავებს დაეხმარა ამ თირმეტი ბატარეის აღმოჩენაში.

მე ვხედავ, რომ თქვენ ვკვირო, თვალში გადმოცვენაზე გავტოვებ. თქვენ აღბა გგონიათ, რომ ეს გაუგებრობაა. ან ნაშეკლში დაშვებული შეცდომაა. მაშ, გამოდის, რომ ლიომა მიხაილოვი მოღალატეა? აბა, რატომ მიიღო საბჭოთა ქილდო და არა სრულიადც სპილენძის ან ვერცხლის გერმანული ჭვარი?!

მაგრამ აქ არავითარი შეცდომა არ არის. ლიომა მიხაილოვა და მსახურებისათვის მიიღო ქილდო. მაგრამ რაში მიიღო ლეი-

ტენანტი ფრიდრიხ ბუშმა. — ეს გაურკვეველია. თუმცა, რომ ჩაკვირდეთ, იქნებ მართლაც ცუდად არ შეუსრულებია მას თავისი სახროლო დავალება? მან ხომ აღმოაჩინა თორმეტი საჟინტო ბატარეა ლენინგადის მისაღწევისათვის. მართალია, ლიომა მიხაილოვისა და სხვა ბავშვების დაუსმარებლად ვერაფერსაც ვერ აღმოაჩინა, თუმცა კი...

რად გავგვრძობთ, სულ ერთია, რა თქვენ მიხვდებით ვერაფერს. სხედებით — საუბრობა უველადობის რიგზე მოყოლა.

უკვე გიპოხით, რომ ლიომა მიხაილოვი ნოვია დერცენაში ცხოვრობდა. მათი სახლის კბლოს, ბოსტნებს იქით, გუბურა იყო, გუბურას მეორე ნაპირზე პატარა ქალაქი საჟინტო ბატარეა იდგა. თითქმის უცვლელად, როცა ფინეთის მხრიდან ლენინგადისაკენ მოფრინავდნენ გერმანული, ბომბდამშენები, ბატარეა ცისხეი ხსნიდა. რასაკვირველია, მხოლოდ ერთი ბატარეა კი არა, იქ ირგვლე ბევრი იყო. ამ ცეცხლისაგან როგორც მიხაილოვის, ისე მათი მეზობლების სახლებში დიდი ხანია არც ერთი მინა აღარ იყო — ფანჯრებზე ფიტები, ან შუყო იყო მკვრული, ანდა ბალიშები ჭქონდათ ფანჯრებში ჩატენილი. მაგრამ ფაშისტებსაც კარგი დღე არ აღებათ ამ ცეცხლისაგან!

ბატარეა კარგად იყო შენიღბული. ჩვეულებრივ დროს, როდესაც იგი დუმდა და არ მუშავებდა, მას არამთვთვ შავიდან, შიწიდანაც ვერ შეამჩნევდით. ცხადია, ამას მხოლოდ დიდიხე ვერ დაინახავდნენ, მაგრამ ვანა ბავშვებისაგან რამეს დამაოა? ბავშვებმა ჭერ კიდევ დიდი ხნის წინათ, ომის დაწყებისას, როგორც კი მათთან ეს ბატარეა გაჩნდა, უველადობა, რაც მათ სჭირდებოდათ, გაიკვს, დაათვალიერეს და ახლა ბატარეას, მგონი მუშენიტებზე ნაკლებად რომელიც იყობდნენ. იცოდნენ, რამდენი და რა ყალიბის ჭვემები იყო, რამდენი კაცი ესმახურებოდა ჭვემებს, ვინ იყო მეთაური, სად უწყო უშუპარები, ან როგორ ტენიდნენ, როგორ ისროდნენ და ბრძანებს როგორ იძლეოდნენ.

ბატარეა მხოლოდ დამაოხებით მუშავებდა. დილით, ბომბდამშენების თავდასხმის შემდეგ, თითქმის ყოველთვის მიფრინდებოდა სოფელში ბატარა, მსუბუქი, კრიტიანს მგავსი გერმანული მოთვალთვალე თვითმფრინავი „ხენშელ-128“. ხანდახან ნახევარ საათს და უფრო მეტ ხანსაც დასტრიალებდა სოფელს და ერებდა, თუ სად იყო რუსების საჟინტო ჭვემებში განლაგებული, მაგრამ ბატარეები დუმდნენ. „ხენშელ-128“ ფარფატებდა, იტრიალებდა და უანვე მიფრინავდა.

პირველი ბავშვების უყვარდა: — რატომ არ ეცვიან? ის ხომ დიდამაწინად ორ მტაკეაზე დეფრანესქ ერთი სროლით შეიძლება მიხი ჩამოგდებ.

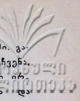
ერთხელ ბავშვებმა ვეღარ შეეცავეს თავი და ეტლიანი მავთულხლართის იქით მიავიყრეს ბატარების მეთაურს, რომელმაც ამ დროს ბონელოლი ათვალდებდა მტრის მოთვალთვალეს:

— ამხანაო უფროსო ლეიტენანტი რაღას უყურებთ? მეორე ჭვემები ესროლით, პირდაპირ გარატყამთ!

მეთაურმა დარბინილ დაუშვა და გაკვირებით შეხედა ბავშვებს. — ეს რა ამბავია?! — დაიფერა მან მკაცრად. — აქ როგორ მოხელდით?!

ბავშვებმა ერთმანეთს გაღაბედეს, ლიომა მიხაილოვა კი ყველას მაკვირადა უნახეს:

- ჩვენ ისე... წუნარად... შევინდებთ.
- რა?! შევინდებ? მოლა, მეუ ასევე ვინიღებთ. გასაკება?
- ში, ვახსებთა, — თქვა ჩაფქვირებით ლიომა. — რომ არ აღმოაჩინოს და არ აღნეშნოს?

— მო, მო! — თქვა მეორემა. — ახა, მუხუსიო აქედან განა არ ციო, რომ აქ სიარული არ შეიძლება?
 — ვიცო. — უპასუხეს ბავშვებმა. — ჩვენ ხომ არ დაღვივარა, დავეცოთ.

— ჰოდა, ისევე უნავე ვაეცოდით!
 სამი ღღის შემდეგ, საღამოს, ბატარაში საბრძოლო განჯაში გა-
 მოსახლდა. სიგნალის მიტყევა ვერ შიასწერს. რომ ბავშვები თავის
 ჩვეულებრივ ადგილზე ისხდნენ — გუბერას წინაურე, ბექინარში.
 რომლებმაც შეუნიტემ შენიშნა ისინი და შეთურას მოახსენა.

— ერთი ამაღ დამიხვდე! — უვიტრა მეორემა. როდესაც ლიოზა
 მიხალილო შევიცნო. — ისევ შენა ხარ! დაიცადე, ერთი, ხელში ჩა-
 ვაგდე!

ლიოზა და მისი ამხანაგები გაიქცნენ. მაგრამ შემდეგ, ჩასაკვირ-
 ველია, მაინც თოვალფენილებდნენ მეზენიტებს. მხოლოდ ცოტა უფ-
 რი ფიხილად.

ნოდებერსი კი, სწორად უქმებინებს, ბატარაილა და ამბავი,
 რისთვისაც ლიოზა მიხალილო თავის ამხანაგებთანად კინაღამ ტრი-
 ბუნალს გადაცეს.

მაშ, ახე, წინ წუ გაუქციეთო. ახლაც თანამიმდევრობით მოვიო-
 ხროთ.

შენსინაშვი საშობის დღე იყო. ისეთი თოვლი მოვიდა, რომ
 გზები გვირაკის სოფლის შემდეგ ბავშვები უჭნაში გამოვიდნენ სასერა-
 ნოდ, გუნდაობა დაიწყეს. ცოტა ხანს ითამაშეს და მოსწინდით.
 რომელიღამც თქვა: „მოდი, თოვლის პაპა გამოვიტყრო“. ლიოზა
 მიხალილო დაფიქრა და თქვა:

— არა, ბავშვებო, უცუფისაა პაპა კი არა, ციოთ არ! თოვლის ცი-
 ზე, სიმაგრე ვაგრძობთ, ანდა საუნეიტო ბატარა — ბლონდელით და
 უველდურით, რაც კი სპირია.

ეს ენაწიებმა ბავშვებს მოიწერა და გუბურაზე, მიხალილოების
 ბისტნებს იქით, ნამდვილ საუნეიტო ბატარაებს მეზობლად, თოვ-
 ლისა და უნილსიგან სათამაშო საეცესებ წერტის მუწენლობა და-
 იწყეს.

ბავშვები მთელ ღღეს მუშაობდნენ. — საღამომდე თოვლს აგუ-
 ნდებიდნენ, აუადენი ეკლდები, საქვემერ მოედლებო... და მართლაც
 ზორბად გამოიღვიძლა. უველდურა ნამდვილი იყო. ზარბაზნად
 კი გაეკეთდა და მათი ზარბაზნი ჩინბა რაღაც კი არ იყო. არამედ
 ნამდვილსიგანაგარი, საუნეიტო, რომელიღაც ყველ ხელნაგან გაე-
 თებული, ტრიალებდა კიდევ და დამიწნებაც შეიძლებოდა.

ეს შებათს მოხდა. მეორე ღღეს ბავშვები დღლიდავ ამთავრებ-
 დნენ თავის ციზე, სიმაგრეს, რადესაც თავსუვით ზაშობის მოწმენ-
 დილ ციზე გამოჩინდა სოჯია დერენვანს ჭველი ნაცნობი „ხენშედ-
 158“. ამქერად იგი სწორად კარგ დროს მოიჩინდა. თამაშო უფრო
 საინტერესოა გახდა.

— ბერიო! — დაივიტრა კოსკა მუხინმა. პატარა ქორფლიანმა
 ყმაწილმა.

— განჯაში! — დაივიტრა ლიოზა მიხალილომა. — ამხანაგო მე-
 რბოლად, აუჯღიბებუ!

მაშ პირველმა მიიჩინა სათამაშო ტუვაშორქვევან და დაიწყო
 ნამდვილი ბრტის თეოთმტრანავისათვის მისი დამიწნება.

— უაშისტ სვაებეს ტეცხლ! — ბრძანა მან და თეოთონვე დაიქუ-
 ხა თაუისი ზარბაზნის მაკვირად:

— ბუჰ! ბუჰ!

— ბახ-ბახ! — ერთხმად დამიძახეს ბავშვებმა.
 მოთვალდელ თეოთმტრანავი კი, როგორც ყუველიოვის, შეტრიალ-
 შებობრიალად და მოტორის კრბინანსებრი სმარით ფრტონის მხა-
 რზე გაფრინდა.

ბავშვებმა ცოტა ხანს კიდევ ითამაშეს და შემდეგ დაიშალნენ.
 ლიოზა მიხალილოს საღლის საქმელად დაეძახეს. იგი სიამოვნე-
 ბით შეეცდოდა სიბას ზეთთან ერთად დაეუტედილ მოხარულ კა-
 რტილოდ და ის იყო ეწაღებუდა ეთხოვა დღისათვის კიდევ მო-

მეყო, ჩამოეკა ვარდოდა. მაგრამ უცებ ხელდან გაუვარდა ცამი, გა-
 მაურუფებლი გაროლა. მეტე მეორე. მესამე. როგორც მას შეეცდებოდა,
 თითქმის მის თავსუვით იყო. მიხალილოების სახლის კედლებზე, ან-
 ყველა, გავი ჩამოვივდა. საშარტელოში რაღაც ჩამოვარდა და
 სმარითი გაფრინდა. ლიოზამ დაშ ვერან საშინელი ხმით დაიღრიალა
 და აიტირა. მას ლიოზას ბებიას ახვეა — ისიც ატირდა.

— ბომაშენი! ბომაშენი! — ყვირდა ვიკაჟა ქუჩაში.
 იქ უნაე საუნეიტო ქვეშებები მუშაობდნენ. ტუვაშორქვევი
 კარბებდა, სადღაც მაღლა ცამი ურუდ გუგუნებდა გერმანელების
 მოპირებო ბობრებო.

— ახა, ცოცხლებ! ჩავევრიო იატაკქვეშ! — ბრძანა ლიოზამ დე-
 დამ. განჯა მადედა და სარდაფში ჩასახლდის საჩუქველ ასწია.
 ბებიას, ლიოზას დები და უვესტოსის მას სარდაფში ჩაძვინდა, ლი-
 ოზამ კი ისარბებლა ამ არუტელობით. კედლიდან ჩამოვარდა ქული და
 წინაყარში გაქვრა.

ეზოში კინაღამ დაეჯახა კოსკა მუხინს, რომელიღაც ღღეს ხუნ-
 ქავდა, სახე გაფიქრობდა და ტურბენ უნაკალებდა.

— ვი, ლიოზა! — ჩაიხურტუნა მან, თან შეუნიტებული აქეთ-
 იქით იუერებოდა და ცხვირს აქსტუნებდა.

— შენ იცი... რა უბედურება...
 — რა მოხდა? რა უბედურება?

კოსკა სულ მოღუსი მოიკეთა:
 — იცი, ეს ხომ... ახლა მომ ჩვენს ბატარას ბომაშენდენ.

— ნუ სტეუო, ერთი! — გაფიქრდა ლიოზა.
 — ლებრბოში, ჩემი თვალი ვნახე, ირა ბოზი... პირდაპირ მო-
 ხვდა... და ორზე წვეს ბატარას, ნადრობობა დარჩა...

— მართლ? შენი თვალი ნახე?
 — მომ უბუნებო: ჩემი თვალი ვნახე, მე და ვალკა ვლოვინი ვი-
 ვავით, წელის მოსატანად მივიღობით, დავინახე და სირდაპირ იქით
 მოვესული. მე გაეკეთე, ის კი...

— რა?! — დაივიტრა ლიოზამ და ხელი წავლო ამხანაგ მხარში.
 — იცი... იგი ბატარიაზე წყავთხვინ, ნამდვილ ბატარიაზე, —
 უფროა ციო, თავი დახარა და ატირდა.

გერმანელების თეოთმტრანავებმა დაბოშეს სათამაშო ციზე-სიმა-
 გრე და გაფრინდნენ. ბატარებზე შეწუდა საბერო განჯაში, თან-
 დათანობით უველდურა მიწნახარდა სოფელიში, მაგრამ ვალკა ვლო-
 ვინი ერთ კიდევ არა დაბრუნებულყო ში.

ლიოზა მიხალილომა რამდენჯერმე მიიჩინა ვალკას დღისათვის,
 აწმუდებდა მას, ეუბნებოდა, რომ „თავისი თვალი“ ნახა, ვალკა
 რომ ცოცხალია, რომ სტუმრად მიიპატივებს მეზენიტებმა და ალ-
 ბათი ჩაიხა და ნამცხვით უმასინდლდებინა.

მაგრამ თეოთმ ლიოზმა ვერ დაწინაგებულყო.

„ხომ მე ვარ დამნაშავე, — უფროხდა იგი. — ეს უველდური
 მე გამოვირდა — ეს სულდური ციზე-სიმაგრე, ვალკას არც კი
 უშენებო. იგი მხოლოდ ამ დღით ჩამოვიდა დღისნარადიდან...“

ლიოზა ეწაღებოდა ბატარაში წასახლდელად, რომ ფთქვა მე
 ვარ დამნაშავე და არა ვალკაო, მაგრამ ამ დროს, კარზე მოაკეთეს
 და თეოთმ ვალკა ვლოვინი შემოვიტრა.

— ო, შინა ხარ? — უფროა ვალკამ და კარებში შეჩერდა.
 — შინა ვი, შინა შემოიწია! — გაუხარდა ლიოზამ.

— არა... ერთი წუთით ვარ... — ჩაიღალა ვალკამ. — შენ
 არის ვინმე?

— არა, არავინ არის. ბებიას სინახდა, დედა კი რიგში ჩასადგო-
 მად წავდა, შემოდი, ნუ გეწინა.

— ლიოზა. — უფროა ვლოვინა ისე, რომ ლიოზასათვის არ შე-
 უბნებდა. — შენ ალბათ ტრიბუნალს გადაეცემები, გაჯახახებენ.

— შენ? — შეეცოხა ლიოზა. — მეტი, სიადან გაიგეს, რომ მე
 ვიყავი?

— სიადან გაიგეს? მე უფობარი.
 — შენ?!

— არა, ბავშვებო, უყუთესია, ბაბა კი არა, იცით რა, თოფლის ციხე-სიმაგრე ავაშენეთ, ანდა სახნებრო ბატარეა...

— ჰო, მე, — გაიმეორა ვალკამ და ლიონს თვალებში შეხედა. — პირველად უარს ვამბობდი, ვეუბნებოდა არაფერი ვციცი-მეციცი. შერე ბატარეის შიოთურმა მთხრამ: „ის, ალბათ, ის სავეგარმანია, ზოლიანი შარფით... მგონი, მიზაილოვია გვარად“... შერე მეს ვუთხარი: ჰო, მიზაილოვია-მეციცი. შენი მიხანართიც იყოხა, ისიც ვუთხარი.

ლიონს თავჩაღუნულ იდგა. — მამ, ასე, — წარმოთქვა ბოლოს ლიონმა. — მისმართიც უთხარია, ვანა.

— ჰო, მისმართიც ვუთხარია. — სწორია, — უთხრა ლიონმა. — სულ ერთია, მე თვითონ მივიღოდი ბატარეაში. უკვე ვაპირებდი იქ წასვლას.

— მამ, შენ არ ეჯერებ? — რა უღნაური ხარ! რასაკვირვებელია, არა. — იყო რა? — თქვა ვალკამ. — ხომ არ აქოხებს გაიქცე? — ვუღიოს კი არ გაუფლებს, — თქვა ლიონმა. შემდეგ ვალკას შეხედა, ვერ მოილონია და მძიმედ ამოიხარა. — როგორ უთქრობ — დამბერტეტენ? ვალკა ცოტათი დაფიქრდა და მხარბეი აჩინა.

— ეჩვენე არს დაფიქრებინ. — უნასუსა მან, არც თუ მაინცდა მაინც დააქრებოდა.

ლიონს მიზაილოვი საღამომდე თავსააბნეული დადიოდა. მოდიოდნენ ბავშვები, სათამაშოდ ეძახდნენ, მაგრამ არ წაუშლა. გაკვირილდნენ არ სწავლობდა, ვახშამზე უარს თქვა და ჩვეულებრივზე აღერ დაწვა დასაძინებლად. ბევრი იწრიალა. ერთა გვერდიდან მეორე გვერდზე გადაბარუნდებოდა ზოლზე. მაგრამ ჰანც ვერ დაიძინა. იმითიო კი არა, რომ ჰრამეში უშინილა — არა, ლიონს მშობარა როდი იყო, მაგრამ ხომ მოგეხსენებათ, სასიხარულო მდგომარეობა არა ჰქონდა. მით უმეტეს, რომ თავს დამანაშველ გრძნობდა.

— ეჩვენე მართლაც ვაქცევა აქობებს? — ფიქრობდა იგი. — ფრონტამდე როგორმე მივალვო პარტიზანებთან, ვცურებ, ვიტყვი, რომ მაღელ ცაბეტი წლის გავხვები, — შეიძლება ამუყუანონ.

წავალ სადმე დასაფრთხილად და ვიღებო... როგორც სპეციალ. შემდეგ კი გეუბნებოდი დაწერე, — ან შეიძლება საშუალო კავშირის მგირადაც გამოშვებდნენ...“

მაგრამ ლიონმა ვაქცევა ვერ მოახსრია. ალიონმა რომ მოაწია, ბურანში წავიდა და ჩაიძინა. რვის ნახევარზე კი ჩვეულებრივზე აღერ დედამ გამოავლიდა.

— ლიონა, ლიონსენა — ეუბნებოდა იგი შემზებელი ხმით, — გამოიღვიძე, შეილო!

— რა გინდა? — ჩაიბურტყუნა ლიონმა. თან ნაშინარევი ფეხს იქნედა.

— ჩქარა ადგი. შენთან მოვიდნენ, გვითხოვობენ. ლიონმა ერთი ხელის გაკვრით გადაიძრო სახანი და ლიონზე წაოქდა.

— მოვიდნენ? ტრიბუნალიდან? — თქვა მან.

— რომელი ტრიბუნალიდან? არ ვიცო... ვიღაც სამხედრო მოვიდა მოტოცილით.

— „ე, ვერ მოვახსარი ვაქცევა“ — გაოფიქრა ლიონმა. გზადგა ბლუნვს ექრავდა და წვეტი ქაპარს იჭერდა — სამხარეულდოში გაიქცა.

დუმდლოან მაღალი წითელარმიელი იდგა, კურტყი ეცვა და შოფრის ტყავის ჩახუტები ეხურა. დუმდლოან ბეწვის ხელთათმენებს იზრობდა, რომელთაც ორთქლი ტხლიოდა.

ლიონს რომ დაინახა, წითელარმიელი თითქოს ოდნავ გაოცდა: ალბათ ეგონა, რომ ლიონს ცოტა უფრო დიდი იქნებოდა.

— კარგი, მისაილოვი თქვენა ზარით? — უთხრა მან.

— მე ვარ, — თქვა ლიონმა.

— ჩაიცოთ, მე თქვენთან ვარ. აი, უწყება მამებს თქვენს სახელზე.

— ო, ღმერთი ჩემო, სად უნდა წაიყუანოთ? — შეშინდა ლიონსან დედა.

— დედი, ეს სამხედრო საიღურმოვებია — ჩაიცინა წითელარმიელმა. — რადგან იძახებენ, მამ, დაუმსახურებოთა კიდევ. ლიონს პალტოს ჩაცმისას სახელურებში ვიღარა უყრიდა ხელდებს, დედას უნდადა მხმარებოდა, მაგრამ ლიონმა მოიცილა იგი.

— კარგი, დედა, თავი დაშინებე. მე თვითონ — თქვა მან და იგარბო, რომ ცხილს ცხილზე აკეშიენდა ოდნავ და ხმაც უაწყარებოდა.

— შეიძლება რაიმეს თან წამოღებ? თუ არ არის საჭირო? — შეეცინა წითელარმიელს და მთარქოდა.

წითელარმიელმა ისევ ჩაიყინა და არაფერი უთქვამს, მხოლოდ თავი გაქანა.

— ახა, წავიდეთ, — თქვა მან და ფეხზე წამოიდა, თან თავის ბეწვის ხელთათმენებს იცვამდა.

ლიონს დედას გამოთხოვა და გასასვლელისაკენ გაემართა. ქუჩაში ალაუფოთან ნაალფარი ლიონითი მოტოცილი იდგა, რომელსაც გვერდით კოლასკა ჰქონდა მიდგული.

ეს რომ გუშინ უყოფილოყო, რა სიამოვნებოთ და ფასონით გაიხიარებდა ლიონს მიზაილოვი მთელი სოფლის დასანახად ამ შეწენ-

ერი ამათვალა მანქანით! ახლა კი ფეხებს ძლივს მართობდა, ძლივ-ძლივით ჩადა კოლასკაში, ერთხელად აიწია საუელო და სახე დამაბო: ვაიფო რომელმე შეზობელმა დამინახოს...

წითელარმიელი მის გვერდით დაჭდა უნაგირს და ერთი ფეხის დარტყმით ააშუშავა მობტორი, მობტორცილი ათრთოლდა. ათუბოუბ. აბნაბრდა. მოსწუნდა ადგილს. თოვლის კორიანტელი დაუქნა. ილირიორიებში შეტბა და სოფლის წაცნობი გზით გაქანდა.

ხელა მგერაილდნენ. ლიოშამ მიმოხედვაც კი ვერ მოახწრო. რომ მანქანა ორსართულიანი ქვის სახლის ალაუთთან გაჩერდა. კიპოროან გუშევი იდგა.

ლიოშამ მიმოხებდა და სახლი იცნო: ოდესღაც აქ საბავშვი ბაღი იყო.

...სად უთფილა ტრბუნალი მოთავსებულნი... — გაიფიქრა. აღუქსეი მიხაილოვო, გაღმოდით, მომვეეთ. უფბრა მას წითელარმიელმა.

...ნეტა არ ავტორდებოდი? — გაიფიქრა ლიოშამ. გაღმოდითა და ალაუთისაკენ გაემართა. გუშავმა საშვი მოსთხოვა.

...პოლკოვნი შემლოვთან. — უფბრა გუშავს ლიოშას გამ-ულომა და უწუნება აჩუნდა.

გუშავმა კარი გამოაღო და გაუშვა ისინი. დიდ გაბოლილ ოთახში, სადაც ოდესღაც აბლბო საბავშვი ბაღის სასახლო იყო, ბეგრ საშხედრო პირს მოუყარა თავი. აქ იუუნენ მჭირიანებები, მეწინიტებები, სანაპირო დაცვის მეწავაურები. იუნენ წითელარმიელები და ოფიცრებიც. ზოგი იჭდა. ზოგი იდგა კედელს მიყრდნობლი. ზოგი ოთახში ბოლოს ცემდა.

...ერთ წუთს დიციად, ახლავე მოვალ. — უფბრა ლიოშას მის. მა თანამგზავრამ და დიდ თფთრ კარს იქით გაუჩინარდა.

ლიოშამ მერბის კიდულე ჩამოჭდა და ლღღინი დაიწყო. უცებ თფთრი კარი გაიღო და იქიდან ლიოშას წაცნობი — უფ-როსი ლიტინანტი. ნოვიაა დერეწენიას ბატარგის მეთა-ური გამოვიდა. მან დაინა-სა ლიოშამ. იცნო. მგერამ არაფერი უფბრა, მოიღუნა და გასასულელისაკენ წა-ვიდა.

ლიოშამ კი აღუღებვისა-გან წამოიდა კალღუც. უცებ ვერც კი გაიგონა. რომ და-უძახეს.

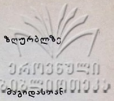
...მიხაილოვი მიხაილოვი ვინ არის მიხაილოვი! — იძახდნენ ირველთ.

...მე ვარ მიხაილოვი! — დაიფვირა ლიოშამ.

...მერე, სმას რატომ არ იღებ? — გაჭყრებით უფბრა ახალგაზრდა ლიტინანტმა, რომელსაც სატრე-სავით პრიალა ჩეკმები ეც-ვა, რაღაც მუჟაოს აჭებში და სიებში ეჭირა ხელში და მთელი წუთი ლიოშამ მიხა-ილოვის გვარს იძახდა. — მთელი პოლკოვნიკთან. — უფბრა მან და თფთრი კარი გააღო.

...ნეტა არ ავტორ-დებოდი? — ერთხელ კი-ღაც გაიფიქრა ლიო-

შამ. უნდოდა თავი კარგად დაეჭირა. მბედრულაო. და ზღერბლბ გაღაბიჭა.

ხნიერი. ბუჭად გატრეილი პოლკოვნიკი ღღ და ჩაბაჲ კალღელბს ფურცლავდა.

...მიხაილოვი? — შეეფთბა იგი ლიოშას. იხე. რომ სახეზე არ შეუბდღვს მისთვის.

...ღიბ. — უბასხუბა ლიოშამ.

პოლკოვნიკმა ახედა და თოფის მხასაც გაუყიარდა. რომ ლიოშა ასეთი პატარა და ხუნტი იყო.

...იპო. — თქვა მან და თოვის სქელ და ბანჭველანა წარბებზე-მოღან დაუნუწო თვალჭირბა. — აი. რიგირი უთფილბარ შენი აბა აბლის მოღი.

მობტორცილი ათრთოლდა, ათუბოუბდა, ნოწუნდა ადგილს და საფლის წაცნობი გზით გაქანდა.

— ამიკავდ: ამხანაგო მიხაილოვო, არ დათანხმდებით, როგორ
 ხუთი-ექვსი ასეთი ყალბი ობიექტი აგეშენოთ?
 — ვინ მე? — კინამად დაიკავრა ლიოშამ.
 — მო, საერთოდ, შენ და შენმა ამხანაგებმა.
 ლიოშა შესტეკროდა და ვერ გაეყო, სერიოზულად, ამბობდა
 თუ ხუმრობდა პოლკოვნიკი.

— რისგან ავაშენოთ? თოვლისაგან? — ჰკითხა მან.
 — როგორც გსურთ. რასაკვირველია, შეუთესია თოვლისაგან.
 ჭრ-ერთი მასალა იათა. მეტიც! — ბავშვებზე უკეთ არავის ტყერ-
 ხება თოვლისაგან სხვადასხვა რაზმს კეთება.
 — სწორია! — დავთანხმა ლიოშა.
 — მაშ, რას ტყვე? — თქვა პოლკოვნიკმა.
 — მეტრა და გზა, უბასუბა ლიოშამ თავის მოსაწონებლად და
 კესა მოიხსანა. — შეიძლება, რასაკვირველია... მხოლოდ შემთხვ-
 ვაი თუ...
 — ეგ რაღა „ვაითუა“?
 — შენშია ვითუ ხელნები არ გვეყოს.
 — რა ხელნები?
 — რომლებიც ზარბაზნების მავიარადა: ჩვენ ხომ სახენიტო
 ქემეებზე არა გვექონდა და მათ მავიარად ხელნები დავდეთო...
 — გასაგებია, — თქვა პოლკოვნიკმა. — არა უშავს, ამხანაგო მიხაი-
 ლოვო, ხელნები როგორმე გიწოვიო. ხელნები გექცენია.
 — მაშინ ყველაფერი რიგზეა, — თქვა ლიოშამ. — ნაბრძანებია
 ვაშენიო.

ცოტა კიდევ იოთობიერს და ათი წუთის შემდეგ შტაბის წითელი
 მორტოციკლები ლიოშა მიხაილოვს უკვე შინსიკენ მიაქროლებდა.

დაწერილებით ვერ მოგვიყვებით თუ რა მოხდა შემდეგ, სად და
 როგორ შენდებოდა ყალბი ობიექტები: ეს, როგორც მოგვსახეხნება,
 ძალიან დიდი სამუშაოდ საიდუმლოებია. შემიძლია გითხრათ მხო-
 ლოდ, რომ ლიოშა მიხაილოვთან ერთად აშენებდნენ კოსკა მუხი-
 ნი, ვალკა ვლეივნიც და ნოვია დერგენიას სხვა ბავშვებიც. მავ-
 რამ ლიოშა მიხაილოვი მათი მოთავსი ინფინტრი იყო. შტაბშიაც, სა-
 დაც იგი მაღ-მაღლ შიხედავად მითითებებისა და ინსტრუქციები-
 სათვის, ასე ეძახდნენ: „პირდაპირი რაზმის ინფინტრი ლიოშა მიხაი-
 ლოვი“.

ერთი სიტყვით, ბავშვები სასახლეოდ მუშაობდნენ. ზოგჯერ, თუ
 საჭირო იქნებოდა, ღამითაც მუშაობდნენ, ავიწყდებოდათ ჭამაც და

ლიოშა მაკიდასთან მივიდა. პოლკოვნიკი კუშად მისჩერებო-
 და, თანდათან შეეკრა სქელად, კვლავ წარბები.
 — მაშ, ეს თქვენ ააშენეთ თოვლის ციხე-სიმაგრე თუ ბლინდ-
 ეი, თუ რაღაც... რომელიც წელან „შესტეკრებმა“ დაბომბეს?
 — დიახ... მე, — აკანკალებულ ხმით წარმოთქვა ლიოშამ და
 აჩაჩინა, რომ ერთი წუთიც — და ცრემლები შეფარდა ღამასრავს.
 — მაგრამ ჩვენ ხომ განგებ არა, ამხანაგო პოლკოვნიკო, — თან
 ცდილობდა პოლკოვნიკისათვის პირდაპირ თვალზემო ეციქრა. ჩვენ
 ხომ ვთამაშობდით...
 — არა ყუფილთ თამაშობდით?
 — მო, — წაიჭურჭლა ლიოშამ.
 — ვინ „ჩვენ“?
 — ვინა და ბავშვები.
 — წამოაშენებ ვინ არის? ყველაფერი ეს ვინ გამოიგონა?
 ვისი ხელმძღვანელობით აშენებდით?
 — მე გამოვიგონე, ჩემი ხელმძღვანელობით, — უბასუბა ლიო-
 შამ და თავი ჩაღუნა. აქ კი თავი ეღერა შეიკავა და ცრემლებიც
 წასდა, რომლებიც აქამდე ახრჩობდნენ. — ამხანაგო პოლკოვნი-
 კო... გეთყუავ. ამობიტყვით, — ჩაიღვინა მან. — აღარ ვიჭამ...
 — რას აღარ იჭამ?
 — აღარ ვთამაშობ.
 — როგორ თუ აღარ თამაშებს? — ჩაიცივნა პოლკოვნიკმა. —
 როგორ შეიძლება აღარ ითამაშო?
 — საერთოდ... ხლინდავებს აღარ ავაშენებ.
 — აღარ ააშენებ? ნამდვილად აღარ ააშენებ?
 — დიახ, ნამდვილად. აი, ღმერთმანი! შინა გამოსვლეს, თუ ავა-
 შენიო! — თქვა ლიოშამ.
 — მო, — თქვა პოლკოვნიკმა. — მეტი, ჩვენ რომ ვთხოვიოთ?
 — რა მთხოვთ?
 — რომ რაიმე ააშენო კმაში მსგავსი — ციხე-სიმაგრე, ან ბლინ-
 დური, ან რომელიმე ძელ-მიწური.
 ლიოშამ შეხდა. პოლკოვნიკი ისევ უწინდელი სერიოზულობით,
 ცდილობდა და უთურებდა, როდენ წარბები გაშალა და მათ ქვეშ
 კატითა დაღლილი და უძილობი „ჩიოთლებული“ ნათელი თვალები
 გამოიჩინა.
 — ხომ ხედავ, ძვირფასო ამხანაგო, როგორი ამავია? — უთხრა
 მან. — თურქი ომის დროს თამაშად ურჩობლად უნდა. აი, თქვენ,
 მავალითად, ააშენეთ ბატარა. ალბათ მშვენივრად ააშენეთ, თუ
 გერმანელს ნამდვილი ციხე-სიმაგრე ეცინა. მაგრამ სად ააშენეთ?
 ნამდვილი, საბრძოლო, მოქმედი სახენიტო ბატარებს გვერდით. ეს
 შენთვის ცნობილია?
 — ცნობილია, — ოღნავ ვასაწავნად ჩაილაპარაკა ლიოშამ.
 — გვერდით კი მარტო ბატარა ხომ არ არის აქ არასამხედრო
 ობიექტების არის — საცხოვრებელი სახლები, ცოცხალი ხალხი...
 — ამხანაგო პოლკოვნიკო! — თითქმის ტირილით გააწყვეტინა
 ლიოშამ. — განა მე არ მესხის?!
 — გესმის, მაგრამ გვიანია, — სასტიკად უთხრა პოლკოვნიკმა. —
 გვიან ირკვევი.
 — მართალია, გვიან, — ამოხვრიტ და თანახმა ლიოშა.
 — მაგრამ, — განავრძობდა პოლკოვნიკი, — ასეთი ყალბი ნა-
 გებობები, როგორც თქვენა ციხე-სიმაგრე, ჩვენ, სამხედრო
 ხალხს შეტისმეტად გვეკირდება. ჩვენთან მათ ყალბ ობიექტებს
 უწოდებენ. ნამდვილი ობიექტი რომ შევიწლიოთ და მოწინააღმდე-
 გეს თვალთ აუგვიფიოთ, სადმე სხვაგან ვაშენებთ მის მსგავს დეკო-
 რაციულ, ნამდვილის მსგავს და მანიც არანამდვილ ციხე-სიმაგრე-
 ებსა და ნავეიობებს: ბლინდურებს, სანგრებს, საცეცხლე წერტებს,
 ბატარებსა და ყველაფერს, ერთი სიტყვით, რასაც მოვისურვებთ.
 ლიოშამ დიდი ხანა ცრემლები ჩაუვალა და პოლკოვნიკს ისეთი
 ყურადღებით უსწენდა, რომ პირიც კი დაღლა.
 — გასაგებია შენთვის? — უთხრა პოლკოვნიკმა.
 — მო, გასაგებია, — თავი დაუჭინა ლიოშამ.

სმაც არც დრო ენახებოდათ, არც ძილი, მაგრამ სკოლაში მანაც დაბრბოდნენ, სწავლას თავს არ ანებებდნენ. ლიონა მხახილოვმა რუსულ წერაში „ხუთის“ მიღებაც კი მოახერხა.

„ხეშულ — 126“ ახლა ნოვია დღერენის თავზე კი აღარ დაფრინავდა, არამედ იქ, სადაც გრომმეტორზე შენდებოდა ახალი ხაზენიტო წერტილი. მის ცვადაცვალ მოფერინავენდნენ მძიმე „მესტრე-ბი“ და ფოკ-ფულადები“ და საპირილო სპურტებს დაწინაურებულ ბოძავენდნენ თოვლის ბლინდებებსა და ხის იარაღებს. ბავშვები კი ამ დროს შინ ან თავშესაფარში იხსდნენ და უკრს უგდებდნენ ფუგასური ყუშპარების შორედნენ ფეთქებებს, ერთმანეთს ვადახედვენდნენ და ცივოდნენ. დიდებს კი ვერ ვაგვით, რაზე იციანოდნენ ბავშვები და პრაზობდნენ, ვინაიდან არავინ იცოდა, რომ ფაშტებები თოვლს ბოძავენდნენ. ბავშვები კი სახმედრო საიდუმლოებს წმიდად ინახავდნენ, როგორც საჭირო იყო.

ზანდაზან, თუ გერმანელები ვერ შეამჩნევდნენ ბატარებს და დიდხანს არ დაბოძავენდნენ, ბავშვებს ხელმეორედ უხდებოდათ ამენება ან გადკეთება, მაგრამ ასეთი ბატარეა ბევრი არ იყო — ორი-სამი, დანარჩენებს კი გერმანელები ისე ეტანებოდნენ, როგორც თევზი კარგ მისატყუებდნენ.

იმ დღეს, როდესაც ფაშტებების თვითმფრინავებმა რაკიტი მეორემეტ თოვლის ბატარეა დაბოძებს, ლიონა მხახილოვი თავისი ამხანაგებით ლენინგრადში გაიწვიეს ფრონტის შტაბში. ისინი ფრონტის მარაღბაში მიიღო, რომელმაც გადაცა ლიონა მხახილოვს მუღალი, მის ამხანაგებს კი — საპატო სიდეგები, რომლებშიაც ნაოჭები იყო, რომ მათ თავი გამოიჩინათ ლენინის ქალაქის დაცვაში, „ხელმძღვანელობის სპეციალური დაჯავღების შესრულებაში“.

ამავ დღის ლიტენანტმა ფრიდრიხ ბუშმა, სადაზვერავო თვითმფრინავ „ხეშულ-126“-ის მეთაურმა, რკინის ქვარი მიიღო. ამასვე წერდნენ გერმანული ფაშტების ვაჟობები. ჩვენ იქ ამ „მამაც“ მფრინავის ფრტოსურათიც ვნახეთ. ოჰ, რაზე სულელური, ზვადი საზე აქვს ამ ვანთქმულ გმირს, რა ბედნიერება იხატება მის სახეზე... სად არის, ნეტავ ფრიდრიხ ბუშ?

ლიონა მხახილოვი კი ცოცხალია, ჩანჩრთელია, მსვე ნოვია დღერენიაში ცხოვრობს და უკვე მეოთხე კლასის მოსწავლეა.

თარგმან. შ. მთხარაღერენიძემ

ერთის შეხედვით უცნაური საკითხით დინტერესდნენ ინდოელი მეცნიერები: სინჯიხი და პანიანი. თავიანთ მოხსენებში სრულყოფილდნენ მცენარეებს. მეცნიერო კონგრესზე ამ მეცნიერებმა განაცხადეს, რომ ყოველდღეოდნენ, ოცდახუთი წუთის განმავლობაში, ისინი კონცერტს უშობითავენდნენ მცენარეებს. და იცით რა მიზნად მუსიკის მოქმედებით, უჯრედების სიცოცხლისუნარიანობა სწრაფად ვაიზარდა და პროტოპლაზმის მოძრაობაც აჩქარდა. მუსიკის შეგრძობის შემდგომ უჯრედებს თავისი ძვილი ირტები დაუბრუნდათ. ამ უცნაურ წარმობებში ფრთები შეხას სინჯისა და პანიანს და მათ ცდები უფრო რთულ მეცნიარებზე გადაიტანეს. ყოველდღეოდნენ, ალიონზე, სპეციალურად შერჩეულ მცენარეებს 25 წუთის განმავლობაში „ამხენინებდნენ“ ძველ ინდურ სიმღერას: „მიაი მაკავაგელა რანას“. მეორე მხრივ კი ასეთივე მეცნიარებები ჩვეულებრივ პირობებში ჰყავდათ დატოვებულნი. ამ ცდების შედეგებმა, რომლებიც ბოტანიკოსთა მსოფლიო კონგრესზე იქნა გამოქვეყნებული, საერთო განცხადებრება გამოიწვია. მართლაც და საოცარი ამბავია: გამოიჩინა, რომ ის მეცნიარებები, რომლებიც ყოველდღეოდნენ მათი სერენადის სიმღერდნენ, 50 სანტიმეტრით მაღალი ვაიზარდნენ, მუქქებაც უფრო ხშირი და განმრთული ფითილებით ჰქონდათ დფარული, ვიდრე ჩვეულებრივ პირობებში მზარდ მცენარეებს.

რამდენიმე წლის შემდგომ, როდესაც მეცნიარებზე მუსიკის მოქმედება უფრო კარგად იქნება შესწავლილი, საესებით მოსალოდნელია, რომ რაღიო სოფლის პეიზაჟის განუყრელი ნაწილი გახდეს.

...ნელა ილიველებერ ცაში ვერტმფრენები და ჩვენს ვინახებს, პურისა თუ სიმინდის ყანებს მაღლიდნენ „დაისის“ უფერტორების მოასმენინებდნენ. ინდოელი მეცნიერთა ცდებიდან ჩანს, რომ მეცნიარები პარმონიულ მუსიკას უფრო არჩვენენ. მაგრამ ამ საჭმეში შესაძლებელია გამოვლდეს მუსიკის ნოვატორთა მის ნაწარმოებებიც, რომელნიც ნორმალურ ადამიანს სმენას უზნობენ — რადგან, ალბათ, საოველა მეცნიარებსაც ექნებათ თავისი მუსიკა.

უორნაღიდან „ნანინე-სილა“

„ხეშულ — 126“ ახლა ნოვია დღერენის თავზე კი აღარ დაფრინავდა, არამედ იქ, სადაც გრომმეტორზე შენდებოდა ახალი სახენიტო წერტილი.

ზაგომ ვაშობთ ასე...

ეს სიხარულის შეძახილია, რაიმეს მიხედვრის ან აღმოჩენის დროს. «ვერიკა» ბერძ. ნული სიტყვაა და ქართულად «ვიპოვეს» ნიშნავს.

ეს სიტყვა ასე გავრცელდა ხალხში: გადმოცემის მიხედვით. სირაკუსისა და სიცილიის მმართველმა პიროვნამ ერთხელ ოქრომჭედელს სუფთა ოქროსაგან გვირგვინის დამზადება შეუკვეთა. გვირგვინი რომ დაამზადეს. მისი წონა ზუსტად იმდენივე იყო, რამდენიც ოქრო ზაბარეს ოსტატს. მაგრამ პირიქით ენა მიუტანეს: ოქრომჭედელმა სუფთა ოქროს ნაცვლად, რომელიც თქვენ მიეცით, გვირგვინი ვერცხლმურეული მასალისაგან დაამზადათ. მზრძანებელი განარისხდა და გამოჩინილ ფიზიკოსს, — არქიმედეს დააჯალა გამოეტყონ სუფთა ოქროსაგან იყო გვირგვინი დამზადებული თუ არა.

ამოცანა ძალზე რთული იყო. რადგან გვირგვინი მეფეს მთელი უნდა დარჩენოდა. მი- სი გადადნობა არ შეიძლებოდა.

დიდნანს იმტვერედა არქიმედი თავს და ბოლოს იპოვა გამოსავალი:

ერთხელ, აბანოში. როდესაც იგი წყლით სავსე აუზში ჩავიდა, შეამჩნია რომ აუზი- დან იმდენივე წყალი გადმოიღვარა, რამდენიც მისი ტანის მოცულობა იყო, ამბობენ. გა- ხარებულმა არქიმედმა სწორედ მაშინ წამოიძახა: «ვერიკა, ვერიკა!»

მან ერთი ვერცხლის და ჰეორე ოქროს ზოდი დაამზადებინა. რომელთაგან თითოე- ული გვირგვინის წონისა იყო. ეს ზოდები რიგრიგობით წყლით სავსე ქურქულში ჩაუშვა და გა- მორჩევა. რომ ვერცხლის ზოდი მეტ წყალს აძებებდა, ვიდრე ოქროსი. გვირგვინი რომ სუფთა ოქროსაგან ყოფილიყო დამზადებული. იგი იმდენივე წყალს გამოედევინა, რამდენსაც ოქ- როს ზოდი. მაგრამ რადგან ეს ასე არ მოხდა, არქიმედი დარწმუნდა, რომ ოსტატს ოქრო შეეთვისებია და გვირგვინი ვერცხლმურეული გაეკეთებინა.

ამ სახელს მძიმე დამნაშავეებს ან გამცემლებს უწოდებენ.

კაენი — ამბილიური მათოლოგიის ერთ-ერთი სახეა. დედამიწაზე პირველი ადამიანის — ადამის შვილია, კაენმა. მოკლა თავისი ძმა — აბელი. ეს დედამიწაზე პირველი მკვლელობა იყო. ამ დანაშაულისათვის დემეტრმა კაენს სახეზე თურმე განსაკუთრებული ნიშანი დაას- ვა — დანაშაულის, გამცემლის ნიშანი.

გადატანითი მნიშვნელობით ნიშნავს ადამიანს, რომელიც სახელის მოხვეჭისათვის ყოველგვარ ბოროტებას ჩაიდენს.

ჰეროსტრატე მცირე ზაისი ქალაქკეფესის მცხოვრები ბერძენი იყო. ცდილობდა რა რითიმე უკვდავყო თავისი სახელი. ჰეროსტრატემ 356 წელს ჩვენს წელთაღრიცხვამდე დას- წვა ქალღმერთ არტემიდას განთქმული ტმასარი, რომელიც საადმწმუნებლო ხელოვნების საე- ვირველებად ითვლებოდა. ამ დანაშაულისათვის ჰეროსტრატე სიკვდილით დასაჯეს და მისი სახელის ხსენება სასტიკად აკრძალეს.

ასე ამბობენ, როდესაც სურთ დაამტკიცონ თავის შეხედულების თუ მოქმედების სის- წორე. ან, პირიქით, როდესაც არ სურთ ვისიმე მცდარი შეხედულების თუ აზრის ქვეშ მოქცევა.

ამ გამოთქმის ისტორია ასეთია: განთქმული იტალიელი ასტრონომი და ფიზიკოსი გალილეო გალილეი (1564—1642 წ.) ავითარებდა და იცავდა ბოლონელი მეცნიერის კოპერ- ნიკოს აზრს, რომ დედამიწა მზის გარშემო ბრუნავს.

ეს ეწინააღმდეგებოდა ეკლესიის აზრს, ამიტომ ინკვიზიციამ გალილეი აიძულა უარე- ყო თავისი შეხედულება.

გალილეი დააჩოქეს და ისე შეასრულებინეს ინკვიზიციის მოთხოვნა, მაგრამ როგორც კი წამოვდა. ვერ მოითმინა, იატაკს ფეხი დაჰკრა და წამოიძახა — «მინც ბრუნავს...»

ვერიკა

კაენი

ჰეროსტრატე

გალილეო გალილეი

ფუტკარის შრომა

როდესაც თქვენ თავს მიირთმევენ, ალბათ არასოდეს დაფიქრებულხართ რამდენ შრომა დასჭირდათ ფუტკრებს იმისათვის, რომ შეეკროვნებიათ, ვოჭეთ, ერთი კილოგრამი თავსულო.

კილოგრამი თავსის მისარკროვლად ფუტკრებმა ათ მილიონამდე ყველი უნდა მიიარინ. მათი მარშუტის საერთო სიგრძე ათეულობით კილომეტრს შეადგენს. ფუტკარი საათში საშუალოდ 85 კილომეტრის სისწრაფით დაფრინავს. ასე რომ, დღის განმავლობაში იგი შეიძლება ათას ყველივს მოიკლეს ხოლმე ამიტომაც. როგორც უკვე ვთქვამდეთ, საფუტკრებზე ადამიანებთან და მინდვრებთან ახლო მიათავსონ, რათა ფუტკრის შრომა უფრო ნაყოფიერი იქნეს.

**რადიოიმპულსი
ადამიანის ენაზე**

რადიოტექნიკის დღევანდელი მიღწევები რადიოდეტექტორების საგრძობლად შედარების საშუალებას იძლევა, ეს კი თავის მხრივ ამცირებს რადიოიმპულსის მოცულობას. უკანასკნელ წლებში ბევრი ორიგინალური კონსტრუქციის რადიოიმპულსი შეიქმნა. მათ შორის ყველაზე ორიგინალური ექვეყნად ახლანაა შექმნილ უფროს რადიოიმპულსი. ამ რადიოიმპულსს თავისი პატარა ბატარეა აქვს, საიდანაც იგი დენი იკვებება.

ბავშვების მსხვერპლი

ეს ამბავი ენაში მოხდა. დიდ ზატაკეულზე. ტყიდან გამოსული. მარტოცა გზაზე ისე გავიდა, რომ მარცხნივ არ მიუხედავს, და დიდი სისწრაფით მომავალ ავტომობილს წინ აღმოჩნდა. ტროიკული ტყის შვედარს ეს გაუფრთხილებელი ნახაივი სოცეტლის უსად დაუჯდა—შეტაკების შემდეგ იგი მალე მოკვდა. მაგრამ, როგორც სურათზე ხედავთ, არც მანქანას დააღვა კარი დღე.

ზღვის ლეოპარდი

ჯუნგლების რისხვის—ლეოპარდის შესახებ ყველა თქვენგანს გაუიონია, მაგრამ ზღვის ლეოპარდის შესახებ ალბათ არაფერი იცით იგი ანტარტიკაში ცხოვრობს. მოგზაობა. დიუერი სხეული და პატარა. კონტა თავი აქვს

ხახაში კი აღმასივით ცილდება. ზღვის ლეოპარდი ძალზე ძლიერი და დანდობელი ცხოველია. იოლად მოძრაობს როგორც ყინულზე ისე წყალში.

ფრანგი მეცნიერი ბრევი ჰევება: როდესაც ამბანათან ერთად ზღვაში ყინულიდან ბადეს ეისროლი, ნაზრალიდან ლეოპარდი ამოვიდა. ცხოველებს, ჩვეულებრივ, ადამიანის უნა-

ნიათ, მაგრამ ამ შემთხვევაში ლეოპარდი ალბათ რაიმე გააღიზიანა, და იგი დაგვედევნა არც მე, არც ჩემს თანხლებს იარალი არ გვერდა. ამიტომ იძულებული გახდით სირბილით გვეშველა თავისათვის.

ზღვის ლეოპარდი ნამდვილი მტაცებელია. ყველაზე ულმოებული და აგრესიული ანტარტიკის რაიონებში. იგი არ ინდობს არც თევზს, არც სელამს და არც ზღვის ლომებს.

**დაკარგულ თუ პარა
არქიმედიდის დედამიწას**

რომაელი ისტორიკოსი და მწერალი პლუტარქი, რომელიც გამოჩენილი მეცნიერის არქიმედის ცხოვრებას აღწერს, ჰყვება, რომ თავის დებულებაში ღრმად დარწმუნებულმა არქიმედმა თქვა: მე რომ მეორე დედამიწა მომაკ, გადავად იქ და ჩემს პლანეტას ადვილიდან დავეჩრავ.

მეცნიერებს გამოანგარიშებული აქვთ: მართლაც შესაძლებელი რომ ყოფილიყო საზღვრის სივრცე. ბერტრანის საშუალებით ადამიანი დედამიწას მიიღოს წლის მანძილზეც კი ვერ ასწვდა. რადგანაც არქიმედს დედამიწა არსებულზე რამდენჯერმე დიდიდა ჰქონდა წარ-

მოღვენილი, ცხადია მის გამოთვლაში ეს ციფრი უფრო გრანდიოზული იქნებოდა. როგორც ჩანს, მეცნიერმა ეს აზრი მხოლოდდამხოლოდ ხუმრობით გამოთქვა, მაგრამ არქიმედის აღფრთოვანება ბერტრან—ჩენთვის ამ პრიმიტიული შექანობით—მართლაც რომ საფუძველს მოკლებული არ იყო.

ბერტრანს არქიმედამდეც იყვნენდენ, მაგრამ მას ზებუნებრივ ძალას მიაწერდნენ, არქიმედმა კი მას ეს სიძრუის საშობი ჩამოაყალიბა და ზუსტად ჩამოაყალიბა მისი კანონი.

არქიმედის ზემოთქმული სიტყვები დროთა განმავლობაში ყველა ქვეყანაში გავრცელდა და დღეს გამოთქმა: ამოშკითი საყრდენი და მე დედამიწას დაეჭრავო—გელსაყრელ პირობებში დიდი საქმის გაკეთებას გულისხმობს.

იკიზუნიკა

პასუხი ჟურნალ "პიონერი" № 1-ში
გოთაპასუხი პასპარობზე
პასუხი გამოცანაზე: სკოლის დარაჯი

პასუხი შარადაზე: ბუნება

პასუხი კროსვოდზე:

- ვერტიკალურად: 1. თელავი, 2. შივარჯი, 4. ნიაგარა, 6. ცემენტი, 7. ტიგრი, 8. სირია, 14. მატჩი, 15. ენდრო, 17. რიყე, 18. თასი, 20. ლალი, 21. მიი, 22. კატა.
- ჰორიზონტალურად: 3. მერანი, 5. მცხეთა, 9. კასრი, 10. ირემი, 12. ზავი, 12. ორბი, 13. არმი, 16. თამარი, 19. ალიონი, 23. ტყვარჩელი, 24. ფინია, 25. კორტი.

პასუხი თავსატეხზე:

"ოკრიანტების დახმარებით"

პიტიტიორსკი, ელენზოვოდსკი, ესენ-ტუბი, კისლოვოდსკი.

ოომელი ეპოქის უწოდებენ დიდ გეოგრაფიულ აღმოჩენათა ეპოქას?

დაგვისახლეო პირველი რუსი მოგზაური ქალები.

ბერს კაუგონია ქვეყნის ირგვლივ მაგალითი, გარუნენშტერნის, ლისიანსკის, კუქის, ლიტკეს და სხვათა მოგზაურობის შესახებ, მაგრამ რა იცით თქვენ პირველი რუსი მოგზაურის შესახებ, რომელმაც ქვეყანას ველოსაპედიო შემოუარა ირგვლივ.

როცა მოსკოვში 12 საათია, რომელი საათია თბილისში, ხაბაროვსკში, ბუჟარესკში, ირკუტესკში, ნიუ-იორკში, პეკინში, მაგადანში?

დღღამიწაზე რომელ ადგილას ქრისტიანი მხოლოდ ჩრდილოეთით?

დასახელები დღღამიწის ზღღამიწზე უკულურესი ჩრდილო, დასავლეთი, სამხრეთი და აღმოსავლეთი წერტილები.

ქვეყნის რომელ ნაწილს ესაზღვრება ოთხი ოკეანე ყოველმხრივ?

ქვეყნის რომელ ნაწილს ესაზღვრება ყველა ოკეანე გარდა ინდოეთისა?

ქვეყნის რომელ ნაწილს ესაზღვრება ყველა ოკეანე გარდა ჩრდილო ყინულოვანი ოკეანისა?

რომ დღღამიწის ზურგზე 1955 წელს 2700 მილიონი ადამიანი ცხოვრობდა. თუ რა სისწრაფით მატულობს მოსახლეობა, ეს შემდეგი ციფრებიდან ჩანს: 1950 წელს დღღამიწის ზურგზე 2455 მილიონი ადამიანი ცხოვრობდა, 1900 წელს 1600 მილიონი, 1850 წელს—1171, 1800—906, 1750—728, ხოლო 1650 წელს, დაახლოებითი გამოთვარით შობლოდ 545 მილიონი.

რომ ჩვენს ერამდ მე-4 საუკუნეში ბერტნი გეოგრაფები დღღამიწის ზურგზე არსებული ხმელეთის მხოლოდ ექვსსა და ზღვების ერთ პროცენტს იცნობდნენ. მეათე საუკუნეში უკვე გამოჩვეული იყო ხმელეთის 15 და ზღვების 5 პროცენტი. 1500 წლისათვის გეოგრაფებს უკვე ხმელეთის 35 და ზღვების 25 პროცენტი ჰქონდათ შესწავლილი. 1900 წელს ამ ციფრებმა უკვე 91 და 99 მიაღწია. ახლა ანტარქტიკის ექსპედიციები ამოაგრებენ დღღამიწის ზღღამიწის საბოლოო შესწავლას.

რომ 41 ათასი ტონა წყალწყვის საოკეანო გემის 70 ათასი ცხენისძალიან ძრავა აღანიანებით რომ შეგვეცვალა, ორი მილიონი მენიხზე დაგვირდებოდა. ასე რომ, მსოფლიოს დღღამიწის დღღამიწის ძრავა ვერ უზამდა მთელი კაცობრიობა რომ დასეოდა.

თანამდროვე გამოენარება ვრცელდება 15,7 მილიონ კვადრატულ კილომეტრზე, ეს მთელი ხმელეთის 10 პროცენტია. აქედან ანტარქტიკაზე მოდის 13,5, ხოლო გრენლანდიაზე—1,8 მილიონი კვადრატული კილომეტრი ყინული.

რომ ამერიკაში, ლუიზიანას შტატში ააგეს მსოფლიოში უბრტყის—38 კილომეტრი სიგრძის ხილი.

რომ ხარკოვის ერთ-ერთ ქარხანაში აპროექტებენ მსოფლიოში ყველაზე დიდ ორთქლის ტურბინას, მისი სიმაღლე 600 ათასი კილოვატი იქნება. ეს ტურბინა თავისუფლად შეეცლის 2 ისეთ ელექტროსადგურს, როგორც არს კახოკის ჰესი. იგი რომ ცხენებით შეგვეცვალა, მილიონიანი ცხენის რემა დაგვირდებოდა.

რომ ზღვებსა და ოკეანეებში 225 სხვადასხვა ჯიშის ზეიგენი ბინადრობს, მათგან 10-12 ჯიში სამრეწველო ტყუარისათვის არის გამოყენებული. მათზე გამოდებული და დაედებებული ნადირობაა გაპართული, რადან მამაკაცის ფეხსაცმელებისა, ქაბრებისა და ჩემოდნებისათვის უკეთეს ტყუარს ვერ ინტრებს ადამიანი.

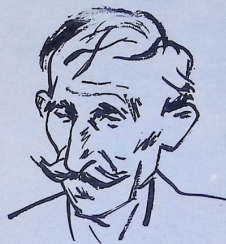
რედაქციაში შეიკრებოდა მასალები
აგორებდას არსებულ დებებში

„ПИОНЕРИ“ детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии и республиканского совета пионерской организации имени В. П. Лелина № 2, 1959, Тбилиси
Плеханова, 91. ზღღამიწის: თბილისი, ჭავჭავაძის ქ. 91. ტელ. 2-81-85.

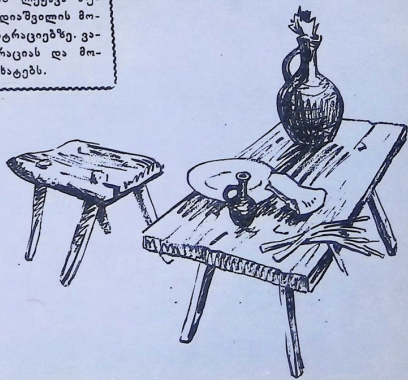
ცე 01675 ტრ. 21.000. ზღღამიწის დამ. 28.1-59 წ. სტამბის ზღღამიწის № 31. გამოდ. ზღღამიწის 42. ად. კ. ც. კოხ განიშლებობის კომისარტი „კომუნისტ“.

ილუსტრაცია მოთხრობიდან
„როსტომ მანველიძე“

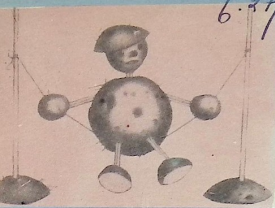

მხატვარი ზურაბ ლევავა მუ-
შაობს დავით კლდიაშვილის მო-
თხრობების ილუსტრაციებზე. ვა-
თავსებთ ილუსტრაციას და მო-
სამზადებელ ჩანახატებს.

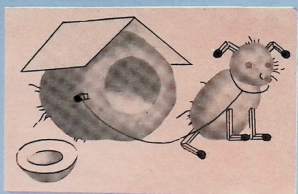

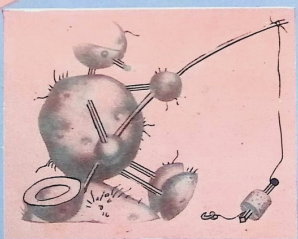
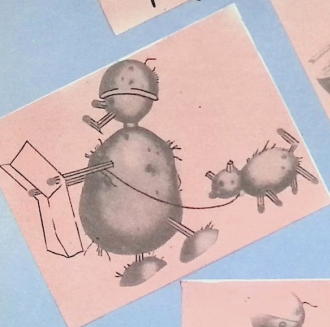
6.37/64

საბავშვო
საბჭოთაო

სათამაშოები კარგო შიშისაგან

ამ სათამაშოების გაკეთება შეტად იოლია-
შეარჩიეთ რამდენიმე შესაფერი კარტოფი-
ლი. გარეცხეთ და გააშრიეთ. შემდეგ გაჭერით
და ამოღრუტუნეთ პატარა ჯაყვით. ხელებს,
ფეხებს, კისრისა და კულისათვის გამოიყუ-
ნეთ ასანთის ღერები. ან პატარა ჩხირები.
კარტოფილები ერთმანეთს ღერითვე დაამაგ-
რეთ. მხოლოდ ასანთის ღერზე აუცილებ-
ლად ნახშიარი უნდა იყოს. ასლა ამ პატარა
კაცუნებს ტანსაცმელი უნდა ჩავაცვათ: ნამ-
ჯა, ჩალა. ან ფაჩური ზედგამოჭრილი იქ-
ნება მათთვის. მოდით. ყელზე კაშნუც მო-
ვავლოთ.—აქ კი ძაფი უნდა დავისმაროთ.
ზარემ თმებიც ძაფისაგან გავუკეთოთ და
ჩეულებრივი წებოთი მივამაგროთ კაცუნას
თავს. კარტოფლის ჩიტები კი ნამღვრილი ჩი-
ტის ბუმბულით შემოსეთ. თვალების ად-
გილზე კარტოფლის კაცუნებს პატარა ღი-
ლები, ან ბრჭყვიალა შუშის ნამტვრევები
ჩაუსვით.

ნ. ხარკოშვიდი